



TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta



Bezpečnost potravin v evropské a české právní úpravě

Diplomová práce

Studijní program: N6202 – Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T086 – Regionální studia

Autor práce: **Bc. Veronika Kůlová**
Vedoucí práce: doc. JUDr. Zbyněk Švarc, Ph.D.



TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Kůlová**
Osobní číslo: **E13000331**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální studia**
Název tématu: **Bezpečnost potravin v evropské a české právní úpravě**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu a obchodu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Ochrana spotřebitele
2. Bezpečnost potravin
3. Státní zásahy
4. Role kontrolních orgánů
5. Problematika bezpečnosti potravin v evropské a české právní úpravě posouzena na vybrané komoditě

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **65 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FILIPOVÁ, Vladislava. Tendence obilního trhu. Mlynářské noviny. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2007. ISSN 1214-6374.

GRMELOVÁ, Nicole a Jan VAVREČKA. The Czech Constitutional Court Upholds the Illegal Practice of Marketing Food Supplements Containing Health Claims Prohibited by the EU Law. European food and feed law review. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2014, ISSN 1862-2720.

KOTOUČOVÁ, Jiřina a Zdeněk ŠVARC. Ochrana spotřebitelů Vybrané otázky právní úpravy. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1262-4.

ŠTĚPÁNEK, Petr a Jan VAVREČKA. Novinky v evropské legislativě s dopadem na ochranu spotřebitele. In Právo v podnikání v nových členských státech EU. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2007. ISBN 978-80-7248-435-5.

ŠTĚPÁNEK, Petr a Jan VAVREČKA. Regulace používání zdravotních tvrzení u potravin. Právní fórum. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, (12):552-560, 2012. ISSN 1214-7966.

Elektronická databáze ProQuest

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

Vedoucí diplomové práce: **doc. JUDr. Zbyněk Švarc, Ph.D.**

Katedra marketingu a obchodu

Konzultant diplomové práce: **MUDr. Jan Vavrečka, Ph.D.**

vědecký pracovník FMV VŠE v Praze

Datum zadání diplomové práce: **2. listopadu 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. května 2017**

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan



doc. Ing. Jozefína Šimová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 2. listopadu 2015

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 5. 5. 2016

Podpis:

Anotace

Cílem této diplomové práce s názvem „Bezpečnost potravin v evropské a české právní úpravě“ je nastínit fungování systému bezpečnosti potravin v EU a jeho provázanost se zajištěním bezpečnosti potravin v ČR. Práce nejprve popisuje samotný proces schvalování právních předpisů v EU a evropské orgány zaměřené na bezpečnost potravin. Navazuje proces implementace komunitárního práva v ČR a stěžejní část práce je pak věnována systému zajištění bezpečnosti potravin v ČR a příslušným dozorovým orgánům v této oblasti. Pro případ pochybení některého subjektu potravinového řetězce je zde upraven postup správního řízení a možné sankce. Součástí práce jsou také informace o některých organizacích a dalších zdrojích poskytujících potřebné informace spotřebitelům. Praktická část se zaměřuje na med, jeho specifikaci a dozorové orgány zajišťující jeho bezpečnost prostřednictvím pravidelných kontrol. Jejich výsledky jsou podpořeny testy medu v časopise „dTest“. Diplomovou práci uzavírá průzkum mezi spotřebiteli.

Klíčová slova

Bezpečnost potravin, dozorové orgány ČR, orgány EU, evropský legislativní proces, proces implementace, právní předpisy, EFSA, RASFF

Annotation

The aim of this thesis entitled "Food safety in the European and Czech legislation" is to outline the functioning of the food safety system in the EU and its consistency with ensuring food safety in the Czech Republic. Work begins with description of the actual process of approving legislation in the EU and European institutions focused on food safety. Then follows the process of implementing the communitary law in the Czech Republic and the main part of the thesis is dedicated to food safety system in the Czech Republic and respective supervisory authorities in this field. For the case of any food chain subject failure there are administrative proceedings and possible sanctions. The work also includes information about certain organizations and other sources providing related information to consumers. The practical part focuses on honey, its specification and supervisory authorities ensuring its safety by performing regular checks. Their findings are supported by honey tests in the "dTest" magazine. The thesis is closed by consumer survey.

Keywords

Food safety, supervisory authorities of the Czech Republic, EU institutions, the European legislative process, implementation process, legislation, EFSA, RASFF

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala panu doc. JUDr. Zbyňku Švarcovi, Ph.D. za věcné připomínky při vypracování diplomové práce, své rodině za podporu při studiu a všem, kteří se podíleli na mém průzkumu.

Obsah

Anotace	5
Annotation	6
Obsah	8
Seznam ilustrací.....	10
Seznam tabulek.....	11
Sezam zkratk.....	12
Úvod	14
1 Ochrana spotřebitele v ČR.....	16
1.1 Vývoj ochrany spotřebitele	16
2 Bezpečnost potravin	19
2.1 Vývoj potravinového práva.....	19
3 Politika bezpečnosti potravin v EU	22
3.1 Proces schvalování návrhů.....	22
3.2 Orgány EU činné v oblasti bezpečnosti potravin.....	24
4 Politika bezpečnosti potravin v ČR	29
4.1 Implementace komunitárního práva do vnitrostátního	29
4.2 Systém zajištění bezpečnosti potravin v ČR.....	30
4.2.1 Hodnocení rizik	30
4.2.2 Řízení rizik	33
4.2.3 Komunikace o riziku	36
4.2.4 Spolupráce s EFSA.....	37
5 Státní dozor nad bezpečností potravin.....	39
5.1 Orgány dozoru.....	39
5.2 Správní řízení	43
6 Informovanost v oblasti bezpečnosti potravin.....	47
7 Bezpečnost medu a její kontrola.....	53
7.1 Charakteristika medu	53

7.2	Výsledky kontrol a testování medu.....	61
7.2.1	Kontroly SZPI.....	61
7.2.2	Kontrola SVS.....	64
7.2.3	Testování medu v dTestu	64
7.3	Vlastní průzkum mezi spotřebiteli	68
7.3.1	Názor spotřebitelů na téma bezpečnost potravin.....	69
7.3.2	Úroveň informovanosti spotřebitelů.....	74
7.3.3	Zmapování nákupního chování spotřebitelů při výběru medu	77
	Závěr	84
	Seznam použité literatury	87
	Příloha č. 1	94
	Příloha č. 2	96
	Příloha č. 3	100

Seznam ilustrací

<i>Obrázek 1 Schéma rozhodovacího procesu v EU</i>	24
<i>Obrázek 2 Systém zajištění bezpečnosti potravin v ČR</i>	38
<i>Obrázek 3 Schéma systému RASFF</i>	51
<i>Obrázek 4 Značka kvality Klasa</i>	58
<i>Obrázek 5 Značka kvality Regionální potravina</i>	59
<i>Obrázek 6 Značka kvality Český výrobek</i>	59
<i>Obrázek 7 Značka kvality Zdravá potravina</i>	60
<i>Obrázek 8 Značka kvality Regionální značka</i>	60
<i>Obrázek 9 Značka kvality Bio</i>	61
<i>Obrázek 10 Český med Českého svazu včelařů</i>	67
<i>Obrázek 11 Český med společnosti Medoexport</i>	68

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1 Smyslové požadavky</i>	55
<i>Tabulka 2 Fyzikální a chemické požadavky</i>	55

Sezam zkratek

AOZ - Metabolit furazolidonu

BP - Bezpečnost potravin

CA - Codex Alimentarius

ČOI - Česká obchodní inspekce

ČSÚ - Český statistický úřad

EFSA - Evropský úřad pro bezpečnost potravin

EHS - Evropské hospodářské společenství

EHSV - Evropský hospodářský a sociální výbor

ENVI - Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

EK - Evropská komise

EP - Evropský parlament

ES - Evropské společenství

ESUO - Evropské společenství uhlí a oceli

EUROATOM - Evropské společenství pro atomovou energii

E 150d - Barvivo amoniak - sulfitový karamel

GMO - Geneticky modifikované

HMF - Hydroxymethylfurfural

CHKO - Chráněná krajinná oblast

ICBP - Informační centrum BP

KM - Koordinační místo

KSBP - Koordinační skupina BP

MZ - Ministerstvo zdravotnictví

MZe - Ministerstvo zemědělství

NAT - Sekce zemědělství, rozvoje venkova a životního prostředí

NKM - Národní kontaktní místo

SFD - Sulfadimidin

SFthiaz. - Sulfathiazol

SVS - Státní veterinární správa

SBP - Strategie bezpečnosti potravin

SZBP - Systém zajištění bezpečnosti potravin

SZPI - Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si vybrala Bezpečnost potravin v evropské a české právní úpravě. Námět považuji za aktuální vzhledem ke všeobecné globalizaci potravinového řetězce a obchodu s potravinami. Na český trh přicházejí potraviny jak z EU, tak z celého světa. Hrozí zde riziko zavlečení nebezpečné potraviny, která mohla být dříve problémem pouze na regionální úrovni. Orgány EU usilují o ochranu spotřebitelů ze všech členských států prostřednictvím vhodné právní úpravy potravinové politiky. ČR se snaží reagovat náležitou implementací příslušných právních předpisů a řádnou výměnou informací s EU.

První kapitola se věnuje obecné ochraně spotřebitele, neboť potravinová politika vychází právě z té spotřebitelské. V druhé kapitole zaměřené na vývoj potravinové politiky jsou zmíněny stěžejní dokumenty, které stanovily hlavní zásady bezpečnosti potravin. Třetí kapitola pojednává o politice bezpečnosti potravin v EU. Její součástí je krátký nástin evropského legislativního procesu a popis orgánů činných ve věci zajištění bezpečnosti potravin EU.

Následuje implementační proces evropského práva do českého vnitrostátního. Stěžejní část diplomové práce představuje celý systém zajištění bezpečnosti potravin v ČR fungující prostřednictvím analýzy rizik, která spočívá v hodnocení rizika, jeho řízení a následné komunikaci o něm. V každé z těchto fází plní určitou funkci příslušné orgány, které jsou blíže rozebrány. Práce pokračuje kapitolou zabývající se státními institucemi, které vykonávají dozor nad dodržováním právních předpisů upravujících bezpečnost potravin. Konkrétně je popsán postup při kontrolní činnosti Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Specifikována je též její aktivita v roli správního orgánu vedoucího správní řízení proti subjektu potravinového řetězce, který určitým způsobem porušil zákonný předpis. Teoretická část je zakončena tématem informovanosti v oblasti bezpečnosti potravin, a jsou zde vytyčeny její hlavní zdroje.

Praktická část je zaměřena na bezpečnost mezi prostřednictvím jeho charakteristiky, včetně smyslových a chemických požadavků dle právních předpisů. Součástí je označování mezi

a jeho spojitost se značkami kvality. Tyto údaje sleduje Státní zemědělská a potravinářská inspekce a Státní veterinární správa při pravidelných kontrolách, jejichž výsledky jsou v praktické části práce uvedeny. Kromě výše uvedených státních institucí se testováním zákonných parametrů vztahujících se k medu zabývá časopis dTest, jehož výsledky hodnocení jsou v práci zahrnuty.

Praktickou část uzavírá vlastní průzkum, který je rozdělen do tří tematických bloků. Ty se vztahují na celkový zájem o problematiku bezpečnosti potravin a její hodnocení, dále na obecnou orientaci a informovanost v dané oblasti. Třetí část je zaměřena na zmapování spotřebitelského chování při nákupu medu. Výsledky tohoto průzkumu jsou porovnány s průzkumem Státní zemědělské a potravinářské inspekce provedeným prostřednictvím ČSÚ. Jednotlivé komentáře jsou doplněny o vlastní předpoklady a názory.

Cílem teoretické části práce je nastínit český systém bezpečnosti potravin v návaznosti na komplexní zajištění bezpečnosti potravin v rámci EU. Vymezeny jsou zde státní instituce provádějící dozorovou činnost v dané oblasti. Praktická část si klade za cíl představit proces kontroly medu zajišťovanou příslušným orgánem, a prezentovat výsledky vzešlé z pravidelných kontrol za určité období. Pro zajímavost je do práce zařazen vlastní průzkum o veřejném mínění ohledně bezpečnosti potravin, informovanosti v této sféře a spotřebitelském chování při nákupu medu.

1 Ochrana spotřebitele v ČR

1.1 Vývoj ochrany spotřebitele

Problematika ochrany spotřebitele je v právních normách zakomponována již celá staletí a v českém právu byla rozvíjena na základě historických a politických událostí, spolu s rozvojem směny, obchodu i řemesel. Prodávající měl v minulosti stálou, ale malou klientelu, proto si nemohl dovolit o některého zákazníka přijít, což zaručovalo vzájemnou rovnocennost mezi kupujícím a prodávajícím. I přesto zde však vznikaly tlaky na šízení zákazníků, bylo tedy nezbytné zajistit ochranu jejich práv prostřednictvím příslušných právních norem.¹ Ty vznikaly v závislosti na římském právu, než byly nahrazeny Všeobecným zákoníkem občanským v roce 1811. Co do obsahu zákoník stanovoval práva a povinnosti obou stran ve smyslu smluv trhových, směnných a smluv o dílo. Na území našeho státu fungovalo jeho používání až do roku 1950.

Úpravě ochrany spotřebitele se věnovaly i následující zákony:

- Zákon o výprodejích
- Zákon o obchodu s potravinami
- Zákon o obchodu s máslem, přepuštěným máslem, vepřovým sádlem a jejich náhražkami
- Zákon o obchodu s vínem, vinným moštem a vinným rmutem²

Za zmínku stojí vznik Živnostenského řádu v roce 1859, kdy se živnost a řemeslo staly svobodnou volbou pod podmínkou pořízení živnostenského listu, což vyvolalo značný zájem o provozování této činnosti. Změna se negativně projevila na kvalitě výrobků, následkem toho byla v roce 1883 schválena novela zákona, která ukládala prokázání způsobilosti k výkonu daného řemesla.³

¹ Historie ochrany práv kupujících. In: *Česká obchodní inspekce* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>

² Ochrana spotřebitele v systému českého práva. KOTOUČOVÁ, Jiřina a Zbyněk ŠVARC. *Ochrana spotřebitelů (vybrané otázky právní úpravy)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2007, 6 - 7. ISBN 978-80-245-1262-4., str. 6 - 7.

³ Historie ochrany práv kupujících. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>

S cílem zabezpečit ochranu spotřebitele sloužil od roku 1949 zákon o vnitřním obchodě a vyhláška z roku 1954 Ú.I. o jednotném vedení knihy přání a stížností v maloobchodním prodeji. Soukromoprávní úpravu obsahovaly občanské zákoníky nejprve od roku 1950, následně 1964, které se věnovaly nejen prodeji v obchodě a poskytování služeb, ale také obsahovaly informace o odpovědnosti za vady a o záručních lhůtách.⁴

Rok 1962 dal vzniknout novému zákonu č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci. Tento zákon upravoval tři státní inspekce a vytyčil jejich cíle. Jednou z nich byla Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků při Ústřední správě nákupu zemědělských výrobků, dále Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu při ministerstvu potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekce při ministerstvu vnitřního obchodu. Tyto zákony prošly v dalších letech drobnými změnami, přesto ale platí doposud.

Co se týká historického vývoje právních předpisů EU, byla nezbytná harmonizace národních postupů na ochranu spotřebitele s cílem zajistit stejná práva pro všechny spotřebitele členských zemí. To se začalo dít od poloviny 70. let. Základní principy spotřebitelské legislativy byly vytyčeny v Předběžném programu Evropského hospodářského společenství (dále jen „EHS“) o ochraně spotřebitele, s jehož návrhem přišla v roce 1975 Evropská komise (dále jen „EK“). Jeho obsah zaručoval následující práva spotřebitelů:

- Právo na ochranu zdraví a bezpečnosti
- Právo na ochranu ekonomických zájmů
- Právo na náhradu škody
- Právo na informace a vzdělávání
- Právo na zastupování

Na komunitární úrovni začala vznikat spotřebitelská politika až na základě Jednotného evropského aktu v roce 1987 a její existence byla podpořena Maastrichtskou smlouvou v roce 1993, která tuto politiku oddělila do samostatného plnohodnotného odvětví. Na spotřebitelskou politiku a její soulad s ostatními evropskými politikami dbal i obsah Amsterodamské smlouvy vydané v roce 1999.

⁴ Ochrana spotřebitele v systému českého práva. KOTOUČOVÁ, Jiřina a Zbyněk ŠVARC., str. 7.

V oblasti spotřebitelské politiky se EK zaměřuje na zjednodušení právních předpisů ochrany spotřebitele a zabezpečení jejich dodržování. Vyšší bezpečnosti výrobků lze docílit lepším monitoringem spotřebitelských trhů, který se rozšířil v 90. letech i na internetové nákupy.⁵ V souvislosti s ochranou spotřebitele byl přijat zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ke kterému došlo roku 1992.⁶

Potravinové právo lze považovat za subsystem práva spotřebitelského, neboť především z něho vychází a úzce se ho dotýká v otázce ochrany spotřebitele před zdravotně závadnými potravinami.

⁵ Ochrana spotřebitele. In: *EUROSKOP.CZ* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8969/sekce/ochrana-spotrebitel/>

⁶ Historie ochrany práv kupujících. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>

2 Bezpečnost potravin

Téma bezpečnosti a kvality potravin se dostalo do povědomí veřejnosti především na základě výskytu nejrůznějších skandálů v EU i ČR. Ačkoli je systém zajištění bezpečnosti potravin (dále jen „SZBP“) v EU nejkompexnějším režimem uznávaným po celém světě, dochází stále ke kolapsu v podobě afér mezinárodního charakteru. Jako příklad lze uvést metanolovou aféru, jejíž příčina tkvěla v nelegální výrobě. Českému trhu vznikly ekonomické škody v řadách výrobců a distributorů alkoholických nápojů. Především však došlo ke ztrátě několika desítek životů. Ačkoli byla tato událost vyhodnocena jako nejhorší případ v souvislosti s bezpečností potravin (dále jen „BP“) v historii ČR, přinesl její vznik mimořádné zjištění týkající se výkonné spolupráce dotčených institucí.

2.1 Vývoj potravinového práva

Vývoj potravinové politiky probíhal celá staletí již od starověku. První legislativní úpravu představoval Codex Alimentarius (dále jen „CA“), jehož vzniku přecházely obavy z odlišných kontrolních opatření ohledně BP v různých zemích, což mohlo bránit rozvoji mezinárodního obchodu.⁷ O založení CA se zasloužily v roce 1963 organizace FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) a WHO (World Health Organization)⁸. Jeho obsahem jsou normy, směrnice a kodexy garantující určitou úroveň bezpečnosti, kvality a spravedlnosti potravinového práva v rámci mezinárodního obchodu.⁹

V roce 1995 proběhlo zrušení národních norem, které bránily rozvoji jednotného evropského trhu rozdílnými právními úpravami. V té době již EU pracovala na nové jednotné úpravě evropského potravinového práva, jejímž základem se v roce 1997 stala Zelená kniha o obecných principech potravinového práva. Ta obsahovala obecné zásady evropského potravinového práva a novou právní úpravu založenou na vědeckých přístupech. Dodržování

⁷ Scientia et Societas: Potravinové právo: vývoj, současnost a souvislosti. *Časopis pro společenské vědy a management* [online]. 2001, VII(3), 58-61 [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2697932-57-potravinove-pravo-vyvoj-soucasnost-a-souvislosti.html>, str. 58

⁸ Codex Alimentarius. In: *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2016 [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/about-codex/codex-timeline/en/>

⁹ Codex Alimentarius. In: *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2016 [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/about-codex/en/>

nové právní úpravy bylo zajištěno prostřednictvím kontrol a případným uložením sankcí za nedodržení povinností.¹⁰

ČR usilující o členství v EU musela podřídít své právní předpisy těm evropským a výsledkem toho se stal zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, který dodnes slouží jako nejdůležitější právní norma BP ČR.¹¹

Na konci 20. století však došlo k událostem způsobujícím oslabení důvěry v BP ze strany spotřebitelů (dioxinová krize – kontaminované potraviny). Tato situace si žádala odpovídající řešení, kterým se stala v roce 2000 Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin. Ta poukazovala na možnosti lepšího zajištění BP prostřednictvím zesílení kontrol celého potravinového řetězce a modernizace legislativy. Stejně jako Zelená kniha i tato viděla základ ve vědecky podložených poradenstvích. Dalším důležitým pilířem stanoveným v Bílé knize bylo informování spotřebitelů o nové potravinové politice s cílem zvýšit jejich důvěru. Nezbytným předpokladem pro úspěšný mezinárodní obchod byla její samotná prezentace. Vrcholným snažením o revitalizaci potravinové politiky se stalo zřízení Evropského úřadu BP (dále jen „EFSA“) vydáním nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, které dále upravovalo obecné zásady, požadavky potravinového práva a postupy týkající se BP.¹²

V ČR slouží od roku 2001 jako primární dokument řídící oblast BP Strategie bezpečnosti potravin (dále jen SBP)¹³ která není v rozporu se strategiemi z minulých let a na jejím vzniku se podílely příslušné úřady spolu s nevládními a spotřebitelskými institucemi. Její obsah není v rozporu se Strategií pro růst českého zemědělství a potravinářství, mezi jejíž priority patří kvalita a bezpečnost české potravinářské produkce s cílem podpořit potravinářství na vnitřním trhu a posílit jeho vnější konkurenceschopnost.¹⁴

¹⁰ The General Principles of Food Law in the European Union. In: *Archive of European Integration* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://aei.pitt.edu/1182/1/food_law_gp_COM_90_218.pdf

¹¹ Scientia et Societas: Potravinové právo: vývoj, současnost a souvislosti. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2697932-57-potravinove-pravo-vyvoj-soucasnost-a-souvislosti.html>, str. 58

¹² White Paper on Food Safety. In: *European Union website* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/library/pub/pub06_en.pdf

¹³ Strategie bezpečnosti potravin. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin/>

¹⁴ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 3

BP lze zajistit již při samotné výrobě a následném uvedení na trh, což jsou právě nejvýznamnější aspekty stanovené v tomto dokumentu. Je zde kladen důraz na ochranu spotřebitelů a jejich práva, čehož je dosaženo v rámci zajištění dostupnosti náležitých informací týkajících se jakosti a nezávadnosti potravin. Dalším z hlavních cílů je zvyšování kvality života a zdraví obyvatelstva prostřednictvím zintenzivnění gramotnosti výrobců, spotřebitelů a distributorů v oblasti zdravého stravování, jde zejména o snížení rizika onemocnění určitých skupin populace.¹⁵

Během členství v EU přijala ČR spoustu přímo platných nařízení a implementovala příslušné směrnice, které mají za úkol zajistit BP v rámci celého potravinového řetězce od zemědělských výrobců (požadavky na hygienu – absence virů a bakterií), přes zpracovatelský průmysl (minimální množství přídatných látek – barviva, konzervační látky) a přepravce až po samotné prodejce. Všechny tyto články potravinového řetězce podléhají povinnosti zavedení tak zvaného systému kritických bodů, které mají základ v již výše zmiňovaném CA. Tento režim spatřuje různé druhy nebezpečí (biologické, fyzikální a chemické) v oblasti potravin způsobovaná jednotlivými pracovními procesy v rámci výroby, distribuce a prodeje potravin. Tyto pracovní procesy jsou považovány za kritické body, pro něž je nutné stanovení kritických mezí v podobě různých znaků a hodnot (maximální teplota).¹⁶

Pro celé komunitární právo v oblasti potravinové politiky lze stanovit nejdůležitější povinnosti pro výrobce, distributory a prodejce potravin. Jedním z těchto úkolů je uvádění na trh pouze bezpečných potravin a odpovědnost za ně na různých stupních v rámci potravinového řetězce (od výroby až po prodej). Nezbytná je rychlá reakce v případě vzniku hrozícího nebezpečí, zajištění informovanosti kompetentních orgánů a stažení nebezpečné potravin z oběhu. Správnému fungování v oblasti BP má přispět i náležité kontroly kritických bodů a spolupráce s kompetentními orgány.¹⁷

¹⁵ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 4

¹⁶ Scientia et Societas: Potravinové právo: vývoj, současnost a souvislosti. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2697932-57-potravinove-pravo-vyvoj-soucasnost-a-souvislosti.html>, str. 60

¹⁷ Scientia et Societas: Potravinové právo: vývoj, současnost a souvislosti. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2697932-57-potravinove-pravo-vyvoj-soucasnost-a-souvislosti.html>, str. 60

3 Politika bezpečnosti potravin v EU

3.1 Proces schvalování návrhů

Tvorbě právní normy předchází vznik určitého problému. Tomu je třeba zabránit právě prostřednictvím právního předpisu, který umožní jeho právní vynutitelnost a v případě porušení je nutno rozhodnout o uložení příslušných opatření. Návrh na právní úpravu určité věci může podávat jednotlivec, region, členský stát, zájmová skupina i instituce EU, předkládat jej může ale pouze EK. Samotnému předložení předchází konzultace se zainteresovanými stranami a při tvorbě se dbá na dodržení zásad subsidiarity a proporcionality. To znamená, že nový právní předpis bude lépe upravovat danou oblast než doposud platná národní, regionální či místní legislativní úprava a zároveň předmět úpravy musí obsahovat pouze to nejnutnější k zabezpečení stanovených cílů. Návrh obsahuje druh a obsah normy, věcné podklady pro důvod právní úpravy a proces přijetí, o kterém hlasují komisaři ve svém kolegiu. Jednotlivé návrhy jsou zasílány národním parlamentům, které posuzují jeho soulad s principem subsidiarity a své stanovisko mohou vyjádřit do 8 týdnů od zaslání návrhu.¹⁸ V případě přijetí návrhu je možné jej postoupit příslušným orgánům EU, kterými zpravidla bývají Rada EU, Evropský parlament (dále jen „EP“), Evropský hospodářský a sociální výbor (dále jen „EHSV“) a Výbor regionů (dále jen „VR“). Pro rozhodování o návrhu jsou klíčové první dvě zmiňované instituce. EHSV a VR slouží pouze jako poradní orgány, jejichž názor nemusí být při rozhodování zohledněn. Kompetenci EK přísluší možnost určitý návrh kdykoli stáhnout z procesu schvalování.¹⁹

Projednávání návrhu začíná v EP, který jej postoupí odpovědnému výboru. Ten určí zpravodaje, jehož úkolem je připravit zprávu o návrhu, který se bude projednávat na jednání výboru. Zároveň vede celý legislativní proces a komunikuje se zpravodaji z ostatních výborů, kteří mají možnost předkládat svá stanoviska. Výbory pořádají veřejná slyšení, jejichž účastníci jsou z řad akademiků a ostatních zainteresovaných subjektů. Výsledkem jednání výboru může být pozměňovací návrh odsouhlasený prostou většinou členů výboru,

¹⁸ KRUTÍLEK, Ondřej. Fáze legislativního procesu v EU. In: *EUROSKOP.CZ* [online]. [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/8898/sekce/faze-legislativniho-procesu-v-eu/#_ftn1

¹⁹ Legislative process. USHER, John. *EC Institutions and Legislation*. New York: Addison Wesley Longman Limited, 1998, 102 - 103. ISBN 0 582 277507.

který bude předložen EP, ten jej schválí prostou většinou členů. Zde může ČR ovlivnit legislativní proces prostřednictvím poskytnutí informací příslušnému poslanci. V tomto stádiu předloží EK pozměňovací návrh a akceptuje pozměňovací návrh EP v prvním čtení.²⁰

Současně probíhá první čtení v Radě EU, která návrh postoupí pracovním skupinám, kde se příslušný člen ČR snaží prosazovat zájmy vlády ČR. Rada následně zaujme společný postoj, v němž zohlední pozměňovací návrh EP v prvním čtení a tento návrh předloží EP ve druhém čtení. Návrh je přijat, pokud EP nemá žádné další pozměňovací návrhy nebo pokud jsou tyto návrhy schválené Radou.²¹ Přijatý právní předpis může mít podobu nařízení, směrnice, rozhodnutí nebo doporučení a stanoviska.²²

Na každém členském státu je, aby příslušná legislativní opatření řádně a včas implementoval dle svého vlastního právního uspořádání. Kontrolu správné transpozice unijního práva vykonává jako ochránce práva EK, která tak činí buď z moci úřední, nebo na základě podání stížnosti třetí osoby. Stíhání pak probíhá prostřednictvím řízení pro porušení smluvních povinností před Soudním dvorem EU. Žalobu podává EK a pokud Soudní dvůr EU potvrdí stanovisko EK, vydá rozsudek v neprospěch členského státu a uloží mu povinnost k nápravě. Pokud členský stát ani v tomto případě nevyhoví a nedostojí svým závazkům, je mu uložena úhrada paušální částky nebo penále. Většina těchto případů vzniká absencí transformace směrnic nebo je jejich implementace posouzena jako nedostatečná.²³

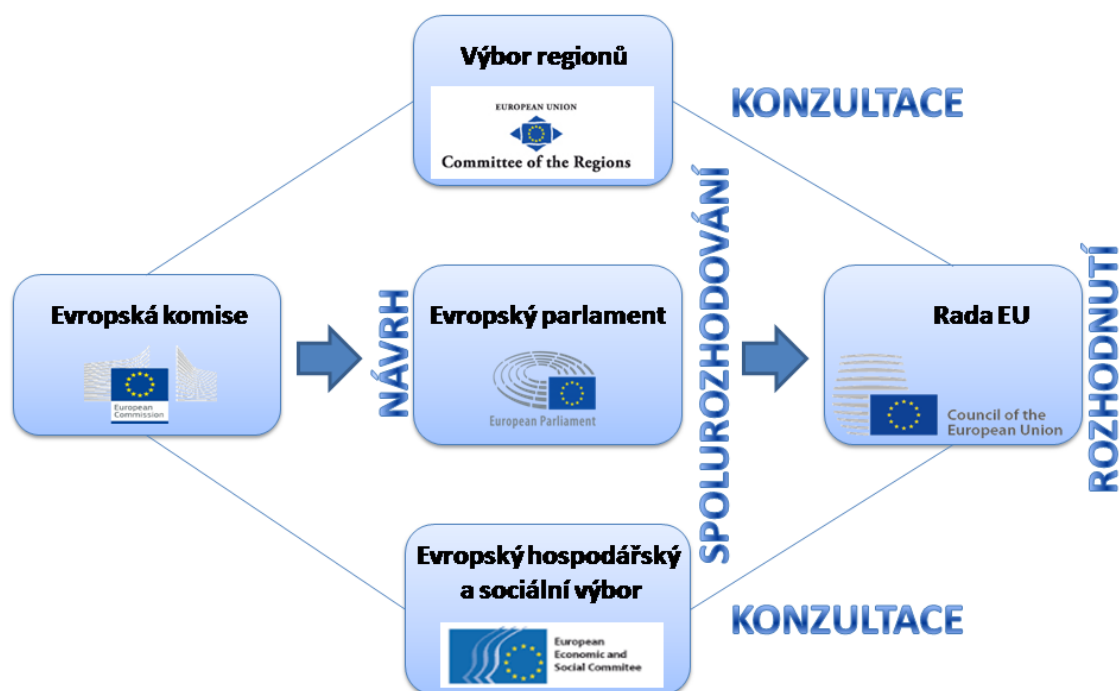
²⁰ KRUTÍLEK, Ondřej. Fáze legislativního procesu v EU. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/8898/sekce/faze-legislativniho-procesu-v-eu/#_ftn1

²¹ Tamtéž

²² Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii. Praha: Sdružení obrany spotřebitelů ČR, 2001.

²³ Kontrola dodržování práva EU prováděná Evropskou komisí. *Cesta do Evropské unie*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2000, str. 16.

Obrázek 1 Schéma rozhodovacího procesu v EU



Zdroj: KRUTÍLEK, Ondřej. Fáze legislativního procesu v EU. In: *EUROSKOP.CZ* [online]. [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/8898/sekce/faze-legislativniho-procesu-v-eu/#_ftn1 a vlastní úprava

3.2 Orgány EU činné v oblasti bezpečnosti potravin

EK je rozdělena na generální ředitelství a ostatní útvary podle příslušných politik. Kontrola shody legislativy v oblasti BP v rámci EU spadá pod Generální ředitelství pro zdraví a bezpečnost potravin (DG SANTE), které dohlíží na řádnou implementaci rostlinolékařské, veterinární a potravinářské legislativy.²⁴ Jeho hlavními cíli jsou:

- Ochrana a zlepšování veřejného zdraví
- Zajištění zdraví a BP v Evropě
- Ochrana zdraví a dobrých životních podmínek hospodářských zvířat

²⁴ Evropská komise - DG SANTE. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/kontrolni-auditni-mise-eu/dg-sanco-1.html>

- Ochrana lesů a plodin²⁵

Pomocným orgánem při výkonu kontrolní činnosti je Potravinový a veterinární úřad, který se realizuje inspekční činností jak v členských státech, tak mimo EU. Mezi jeho nejdůležitější úkoly patří dozor nad mechanismy, prostřednictvím kterých mají být zajišťovány v členských i nečlenských zemích EU vysoké standardy pro BP.²⁶

Spolupracujícími orgány v ČR při těchto misích jsou příslušné odbory pro vztahy s EU v rámci MZe, odborných útvarů MZ, Státní veterinární správy (dále jen „SVS“), Státní zemědělské a potravinářské inspekce (dále jen „SZPI“), Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského a dalších.²⁷

Od 19. 1. – 24. 6. 2016 budou probíhat kontroly v ČR prováděné DG SANTE v následujících oblastech: Přípravky na ochranu rostlin, Kontaminanty a AMR – používání veterinárních léčiv.²⁸

EP je jedním ze dvou hlavních orgánů činných v procesu schvalování návrhů právních předpisů. Poslanci jsou rozděleni do jednotlivých výborů, jejichž hlavní činností je provádění přípravných prací pro zasedání EP. Po přijetí návrhu předloženého EK, je postoupen příslušnému výboru. Pro BP je kompetentní Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (dále jen „ENVI“), který projednává návrhy EK a Rady EU.²⁹ Z hlediska BP se ENVI zaměřuje především na označování potravin a otázku veterinárních právních předpisů týkajících se ochrany lidského zdraví, hygienické kontroly potravin a systémů jejich výroby.³⁰

Rada EU je tvořena ministry vlád všech členských zemí. Podílí se spolu s EP na rozhodování ohledně návrhů právních předpisů. Složení ministrů, kteří jsou rozděleni do 10

²⁵ Health and food safety. In: *European Commission* [online]. [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/about_us/who_we_are_en.htm

²⁶ Bezpečnost potravin v EU. In: *Evropská unie* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/food/index_cs.htm

²⁷ Evropská komise – DG SANTE. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/kontrolni-auditni-mise-eu/dg-sanco-1.html>

²⁸ Tamtéž

²⁹ Organizace a činnost. *Evropský parlament* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/20150201PVL00010/Organizace>

³⁰ COMMITTEE ON THE ENVIRONMENT, PUBLIC HEALTH AND FOOD SAFETY. *Epp group in the european parliament* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.eppgroup.eu/ENVI>

různých formací, se na jednotlivých zasedáních mění dle projednávaných problematik. Pro bezpečnost potravin je to Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele. V případě projednávání věci v rámci BP by se setkání účastnili ministři zemědělství členských států.³¹

EHSV se skládá ze zástupců sociálních, hospodářských a kulturních zájmů jednotlivých členských států. Tento orgán se podílí na předkládání svých odborných stanovisek hlavním orgánům EU (EK, EP, Rada EU), mimo jiné ale pořádá řadu slyšení a konferencí ve spolupráci s evropskými institucemi, vnitrostátními orgány a nevládními organizacemi z vlastní iniciativy. EHSV se skládá ze šesti specializovaných sekcí. Pro oblast BP je to Sekce zemědělství, rozvoje venkova a životního prostředí (dále jen „NAT“).³² Sekce NAT se orientuje v oblasti udržitelného využívání přírodních zdrojů, společné zemědělské politiky, strategie a politiky EU pro udržitelný rozvoj v boji proti klimatickým změnám. Hlavním cílem z oblasti BP je omezení plýtvání potravinami, které se ze 40 % nespotřebují.³³

Výbor regionů je tvořen regionálními a místními zástupci, kteří musí být demokraticky zvoleni nebo zastávat politický mandát v jejich domovské zemi. Výbor slouží jako poradní orgán EK, EP a Radě EU k právním předpisům týkající se měst a regionů.³⁴ Je rozdělen do šesti tematických komisí. BP se věnuje Komise pro přírodní zdroje, která se snaží o využití přírodních zdrojů ku prospěchu současných i budoucích generací. Mezi její oblasti působnosti patří zemědělství, rybařství, námořní politika, veřejné zdraví, ochrana spotřebitele a cestovní ruch. Členové komise přinášejí zkušenosti v oblastech kvality potravin, ochrany pobřežního loďstva, propagace zdravého životního stylu, posílení obrany proti přírodním a člověkem způsobeným katastrofám.³⁵

³¹ Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO). *Rada EU* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/epsco/>

³² Evropský hospodářský a sociální výbor. *Česká podnikatelská reprezentace při EU v Bruselu* [online]. 25.08.2015 [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.cebre.cz/cz/aktualni-temata/tema-19/>

³³ NAT section. *European Economic* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.nat-section-what-we-do>

³⁴ Key facts. *Committee of the Regions* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/key-facts.aspx>

³⁵ Komise pro přírodní zdroje. In: *Výbor regionů* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://176.65.73.93/cs/activities/commissions/nat/Pages/nat.aspx>

EFSA se zřizuje nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002. Jeho hlavní činností je hodnocení rizik prostřednictvím vědecké a technické podpory EU ve věcech souvisejících s bezpečností potravin a krmiv na základě sběru a vyhodnocování informací vedoucí k zabezpečení rizik. Cílem je zvyšování důvěry spotřebitelů, hladké fungování vnitřního trhu a vysoká úroveň ochrany lidského zdraví, zdraví a pohody zvířat, zdraví rostlin a ochrana životního prostředí. Stanoviska EFSA následně slouží ke tvorbě politik a legislativních návrhů. Jeho doporučení pomáhají unijním institucím a členským státům učinit rychlá rozhodnutí. Oblast působnosti EFSA zahrnuje všechny etapy výroby od prvovýroby až po dodávky potravin spotřebitelům. Vytváří systém propojených sítí organizací, které pracují v určitých oblastech, a zajišťuje jeho fungování.³⁶

EFSA je tvořen čtyřmi orgány:

- Správní radou
- Výkonným ředitelem
- Poradním sborem
- Vědeckým výborem s vědeckými komisemi³⁷

Správní rada se skládá ze 14 členů. Do jejích kompetencí spadá dohled nad plněním poslání a cílů EFSA. Hodnotí v rámci souhrnné zprávy uplynulý rok a zároveň vytváří plány prací na ten následující. Jmenuje výkonného ředitele, předsedu vědeckého výboru a předsedy vědeckých komisí. EFSA je řízen **výkonným ředitelem**, který stojí v čele úřadu a je odpovědný za jeho činnosti, utváří pracovní programy, zajišťuje technickou podporu vědeckým komisím a spravuje kontakty s EP. Členské státy se mohou podílet na chodu EFSA prostřednictvím **poradního sboru**, na jehož činnostech se podílí jejich příslušné instituce. V rámci ČR je to MZe – Úřad pro potraviny. Náplní zasedání, která vede výkonný ředitel, jsou představení možných rizik v oblasti BP a krmiv a vzájemné předávání informací, které mají umožnit harmonizované hodnocení rizika ve všech zemích a zabránit duplicitním činnostem. Členové **vědecké komise** se jmenují na dobu tří let a sestávají

³⁶ Podle čl. 22 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. In: *ASPI [právní informační systém]*, 2002

³⁷ Tamtéž, podle čl. 24

z nezávislých expertů členských států. Jejich předsedové tvoří **vědecký výbor**, který poskytuje vědecká stanoviska úřadu.³⁸

Vědecký výbor se skládá z:

- Vědeckého výboru pro potraviny
- Vědeckého výboru pro výživu zvířat
- Vědeckého výboru pro veterinární opatření týkající se veřejného zdraví
- Vědeckého výboru pro rostliny
- Vědeckého výboru pro zdraví zvířat a dobré životní podmínky zvířat³⁹

³⁸ Podle čl. 25-28 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. In: *ASPI [právní informační systém]*, 2002

³⁹ European Food Safety Authority. In: *European Commission* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/food/efsa_en.htm

4 Politika bezpečnosti potravin v ČR

4.1 Implementace komunitárního práva do vnitrostátního

Jedním z předpokladů členství ČR v EU je řádná a včasná implementace unijního práva. Ta zahrnuje přenos evropských směrnic do vnitrostátního právního řádu, který musí být také v souladu s přímo aplikovatelnými předpisy EU. Následně je třeba zajistit používání tohoto práva v praxi. Proces implementace je pak v rukou každého členského státu zvlášť. ČR se z hlediska legislativní tvorby řídí zejména Ústavou ČR, jednacími řády obou komor Parlamentu a příslušnými zákony, které vymezují oblast působnosti jednotlivých orgánů státní správy.⁴⁰

Ke každému právnímu předpisu je stanoven jeden gestor, který koordinuje, dohlíží a zároveň se sám podílí na implementačních pracích spolu s ústředním orgánem státní správy. Ten v rámci své působnosti stanovené zákonem zajistí řádnou implementaci včas a správně po věcné stránce. Jednotlivé gesce přiděluje Odbor kompatibility s právem EU Úřadu vlády prostřednictvím Informačního systému pro aproximaci práva a činí tak do třech pracovních dnů po publikaci právního předpisu v Úředním věstníku EU. S cílem dosažení včasné reakce z hlediska implementace je přidělen gestor také již v době postoupení návrhu právního předpisu EK Radě EU v rámci evropského legislativního procesu. Pro tentýž právní předpis probíhá tedy stanovení gestorů dvakrát, ale většinou se jeho osoba nemění.⁴¹

Činnost výběru gestora se řídí zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR. Úkolem vybraného gestora je provést analýzu dopadu příslušného unijního návrhu na český právní řád, tedy jaký právní předpis bude třeba zrušit, doplnit, změnit nebo nahradit. V případě právního předpisu již vyvěšeného v Úředním věstníku EU zhodnotí gestor, zda bude nutné podle něj upravit český právní řád. Jestliže bude, navrhne implementační předpisy, jejich předkladatele, který jej předloží vládě do

⁴⁰ Vládní odpovědnost za přidělování gescí pro vnitrostátní implementaci práva EU. ZEMÁNEK, Jiří. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, 211 - 223. ISBN 978-80-86855-81-3., str. 211 - 2012

⁴¹ Tamtéž, str. 212 - 215

určitého termínu, a datum nabytí účinnosti předpisu. Předkladatel musí předložit návrh do meziresortního připomínkového řízení a následně vládě opět s časovým omezením.⁴²

Včasné a řádné implementaci předchází vypracování analýzy gestorem, který vytvoří tabulku, kde levá strana bude představovat ustanovení unijního předpisu a pravá ustanovení implementačního předpisu či návrh, který toto ustanovení zohlední či zohledňuje. Na závěr, kdy je dokončena poslední publikace právního předpisu vztahující se k platné unijní normě, je vyhotovena finální srovnávací tabulka, která má zobrazovat celkový konečný stav implementace. Až provedením tohoto úkonu, je považován proces implementace za splněný.⁴³

4.2 Systém zajištění bezpečnosti potravin v ČR

V současné době funguje již pátá SBP 2014 – 2020 schválená usnesením vlády ČR č. 25 ze dne 8. ledna 2014, jejíž správa náleží především MZ, MZe a dalším orgánům státní správy. Svou roli v něm mají i spotřebitelské a profesní svazy, nevládní organizace a státní i nestátní výzkumné ústavy, dále také vysoké školy a univerzity.⁴⁴ Tento systém je postaven ve všech zemích EU včetně ČR na jedné základní věci a tou je analýza rizik, která je dále rozdělena do třech částí: hodnocení rizika, řízení rizik a komunikace o riziku. Při výkonu činností na sobě nejsou tyto oblasti závislé, ale v rámci komplexního fungování tohoto systému se vzájemně doplňují. V systému hraje roli také vláda, která je informována o koncepčních strategických rozhodnutích. Následující část bude věnována jednotlivým oblastem analýzy rizik a orgánům, které zaujímají určité postavení v rámci systému zajištění BP. Každá jednotlivá část bude zakončena aktuální situací v oblasti priorit, které byly stanoveny v současné strategii.⁴⁵

4.2.1 Hodnocení rizik

Zajištění BP probíhá prostřednictvím hodnocení jednotlivých rizik, která jsou posuzována na základě vědeckých předpokladů. Dle SBP se hodnocením rizika rozumí „vědecky

⁴² Vládní odpovědnost za přidělování gescí pro vnitrostátní implementaci práva EU. ZEMÁNEK, Jiří. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního.*, str. 216 - 221

⁴³ Tamtéž, str. 222 - 223

⁴⁴ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 4

⁴⁵ Systém zajištění bezpečnosti potravin. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin.aspx>

podložený proces, jehož cílem je riziko podrobně popsat, aby jej bylo možné účelně ovlivňovat. Proces se skládá ze čtyř kroků: identifikace nebezpečí, popisu nebezpečí, hodnocení expozice a odhadu rizika.“⁴⁶ Hodnocení rizika se věnují státní i soukromé vědecké výzkumné ústavy, vysoké školy a univerzity. Pro tento účel došlo též k vytvoření vědeckých výborů, které slouží jako poradní orgán Koordinační skupiny BP (dále jen „KSBP“) a v rámci EU předkládají svá vědecká stanoviska EFSA.⁴⁷

Klíčový prvek k hodnocení rizik představují data. Za účelem jejich sběru z monitoringu cizorodých látek byl vytvořen datový sklad, který slouží k hodnocení zdravotních rizik v ČR a zároveň představuje důležitý základ pro legislativní úpravu. Data jsou opatřována v rámci pravidelných kontrol dozorových orgánů a vědeckou činností jednotlivých výborů. K náhledu je tento systém jak pro jednotlivé organizace, tak pro pracovníky MZe.⁴⁸ Zajištěné informace jsou využívány k hodnocení rizik nejen v rámci ČR, ale také celé EU prostřednictvím EFSA.⁴⁹

Vědecký výbor veterinární byl zřízen v roce 2002 při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství. Mezi jeho kompetence patří hodnocení výzkumu a vývoje a vypracování podkladů vedoucích k zajištění nezávadnosti potravin v celém potravinovém řetězci. V neposlední řadě spolupracuje s orgány zajišťujícími komunikaci o riziku a snaží se podávat srozumitelné informace.⁵⁰

Vědecký výbor výživy zvířat byl založen v roce 2002 MZe. V rámci své činnosti se věnuje především výzkumu genetiky a šlechtění zvířat, reprodukci, výživě, kvalitě živočišných produktů, etologii, technologii chovů a managementu.⁵¹ Díky výsledkům výzkumu může

⁴⁶ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 4

⁴⁷ Tamtéž, str. 4 - 5

⁴⁸ Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf

⁴⁹ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str 5

⁵⁰ Vědecký výbor veterinární. In: *Vetcommittee* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.vetcommittee.org/>

⁵¹ Historie a zaměření. In: *Výzkumný ústav živočišné výroby* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.vuzv.cz/index.php?p=historie&site=default>

následně zaujímat určitá stanoviska na otázky zodpovězené KSBP a vyjadřovat se k aktuálním otázkám dané problematiky.⁵²

Jako součást bezpečnostní struktury sloužící ke spolupráci s EFSA byl vytvořen v roce 2002 také **Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí**. Tento orgán se zaměřuje na problémy jak v oblasti BP v návaznosti na selhání životního prostředí, tak v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských produktů a fyto-karanténní oblasti. Řeší je zajišťováním podkladů, jejich rozбором a následným odhadem možných rizik souvisejících s výše uvedenými problémy.⁵³

V roce 2006 byl zřízen **Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva**. Tento institut se zabývá oblastí geneticky modifikovaných potravin (dále jen „GMO“) v souvislosti se vznikem možných nebezpečí pro zdraví lidí a zvířat, podílí se na tvorbě právních norem a zastává určitá stanoviska k žádostem EFSA o uvádění GM potravin a krmiv do oběhu. Při výkonu své činnosti může objevit a následně poukázat na nová nebezpečí.⁵⁴

Priority SZBP v oblasti hodnocení rizik

Klíčový předpoklad pro správné zajištění BP spatřuje SZBP v podpoře institucí provádějících hodnocení rizik.⁵⁵ Toho se snažila docílit s pomocí Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, který zabezpečil činnost jednotlivých výborů formou zadání tematických úkolů pro rok 2014 – 2015. Jednotlivé výbory na zasedání KSBP zhodnotily svou činnost na těchto úkolech.⁵⁶

⁵² Vědecký výbor výživy zvířat. In: *Výzkumný ústav živočišné výroby* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://www.vuzv.cz/index.php?p=vedecky_vybor&site=default

⁵³ Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí. In: *Úvod* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.phyosanitary.org>

⁵⁴ Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva. In: *Ministerstvo zemědělství ČR* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/gmo/>

⁵⁵ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 11

⁵⁶ Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf, str. 9

Jednou z priorit bylo zajištění financování chodu vědeckých výborů.⁵⁷ O možných východiscích této situace zatím rozhodnuto nebylo, a proto i nadále poputují výdaje na činnosti z rozpočtu BP.⁵⁸

Na 30. zasedání KSBP došlo k prezentaci již výše zmíněného datového skladu, který je kompatibilní se systémem EFSA. Jeho obsah je k dispozici online jak orgánům, které do něj umisťují příslušná data, tak i široké veřejnosti v upravené podobě.⁵⁹ Vytvořením tohoto skladu došlo ke splnění též jedné z priorit SZBP 2014-2020.⁶⁰

4.2.2 Řízení rizik

Řízení BP je prováděno jak tvorbou a používáním právních předpisů, tak výkonem úředních kontrol. Na tvorbě právních předpisů v oblasti BP se podílí několik ústředních orgánů státní správy dle pole působnosti, proto je nezbytná koordinace jejich činností. Pro tyto účely byla vytvořena tak zvaná meziresortní **KSBP** na základě usnesení vlády ČR ze dne 10. prosince 2001 č. 1320 ke Strategii zajištění BP v ČR. Ta se dále věnuje stanovení priorit v rámci analýzy rizik. Její součástí jsou orgány státního dozoru, ústřední orgány státní správy, spotřebitelské a profesní organizace. Funkci sekretariátu KSBP plní Odbor BP MZe. KSBP se snaží o úspěšnou spolupráci nejen na národní úrovni, ale také s orgány zajišťující BP v ostatních členských státech EU. Spolupracuje rovněž s EFSA.⁶¹ V čele orgánů státní správy stojí MZe a MZ a jim podřízené instituce. Kompetenční zákon a ostatní právní předpisy upravují systém pravomocí jednotlivých rezortů.⁶²

Polem působnosti je pro **MZe** problematika veterinární a fytoosanitární, oblast výživy a pohody zvířat, dále pak procesy související s výrobou a označováním potravin a krmiv, neméně důležitá je otázka uvádění geneticky modifikovaných potravin a krmiv na trh. S tím souvisí ochrana zvířat, tedy jejich ošetřování, výživa, napájení, hygiena prostředí, šlechtění,

⁵⁷ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 11

⁵⁸ Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf, str. 9

⁵⁹ Tamtéž, str. 8

⁶⁰ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 11

⁶¹ Koordinační skupina bezpečnosti potravin. *Ministerstvo zemědělství ČR* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/koordinacni-skupina-bezpecnosti-potravin/>

⁶² Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 5

plemenitba a rozmnožování, využívání, přeprava, ale i léčení, zdolávání hromadných onemocnění a usmrcování. Jeho úkolem je zajištění bezpečnosti vstupů při výrobě, skladování, distribuci a používání potravin a krmiv.⁶³

MZ je hlavním orgánem oprávněným pro výkon činností v záležitostech doplňků stravy, potravin nového typu, potravin pro zvláštní výživu a zdravotních tvrzení při označování potravin. Mezi jeho kompetence patří správa oblasti stravovacích služeb, předmětů a materiálů přicházejících do styku s potravinami. V rámci výroby a spotřeby potravin nese odpovědnost za stanovení požadavků na potraviny v oblasti mikrobiologické, látek přídatných, pomocných a určených k aromatizaci potravin, kontaminantů, reziduí pesticidů a veterinárních léčiv v potravinách a podmínek ozařování potravin. V neposlední řadě je nezbytné mít pod kontrolou příčiny ohrožení nebo poškození zdraví a to právě v oblasti výroby a uvádění potravin do oběhu.⁶⁴

Z hlediska kontrolní činnosti se věnuje doзору nad aktivitami trhu a službami v této sféře. Pomocí přímo řízených organizací se podílí na provádění programů ochrany a podpory zdraví včetně prevence nemocí a zdravotních rizik, výchovy ke zdraví a poskytování poradenských případně dalších služeb v této oblasti. Jednou z nich je například sledování trendů výskytu onemocnění ve vztahu k výživě a stravovacím návykům. Ve vztahu k veřejnosti má MZ za úkol monitoring, analýzu a vyhodnocování ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva. Je to řídicí orgán pro celospolečenskou prevenci obezity a nadváhy a dalších chronických neinfekčních nemocí. Jeho snahou je podporovat výzkum týkající se otázek výživy a jejích efektů na zdraví.⁶⁵

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zajišťuje zakomponování výchovy ke zdraví do učebních plánů v MŠ, ZŠ, SŠ. Jeho úkolem je také napomáhat zdraví prostřednictvím školního stravování. Na poli BP se **Ministerstvo životního prostředí** podílí na přípravách a aktualizacích právních předpisů týkajících se geneticky modifikovaných organismů a činností s nimi spojených. V této souvislosti dbá také na právní úpravu nebezpečných

⁶³ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, Příloha č. 1

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ Tamtéž

chemických látek a směsí. Do jeho kompetencí spadá také obsluha jednotného informačního systému o životním prostředí spolu s kontrolou životního prostředí na území ČR. Otázku ochrany zájmů spotřebitele má na starosti **Ministerstvo průmyslu a obchodu**. Jako nástroj pro sledování a vyhodnocování radioaktivní kontaminace potravin slouží celostátní radiační monitorovací síť, kterou řídí **Státní úřad pro jadernou bezpečnost**, který zároveň určuje maximální přípustnou úroveň radioaktivní kontaminace potravin. **Celní orgány** spolupracují s orgány státního dozoru při kontrole vybraných dovážených výrobků potravin a krmiv.⁶⁶

Priority SZBP v oblasti řízení rizik

Jednou z priorit v oblasti řízení rizik je vytváření programů upravujících pravidelné kontroly.⁶⁷ MZe se snaží dostát svým závazkům a činí tak například vypracováním Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů 2016 – 2018 ze dne 9.2.2016.⁶⁸

Další z priorit usiluje o lepší provázanost mezi jednotlivými resorty⁶⁹, čehož je dosahováno pomocí zasedání. Ta pořádá KSBP zpravidla jednou za rok a jednotlivé zápisy ze zasedání jsou k dispozici k nahlédnutí na oficiálních stránkách MZe. Cílem je schválení programu pro následující období a kontrola a vyhodnocení úkolů vytyčených na předešlém zasedání.⁷⁰

Neméně důležitý bod v okruhu priorit pro rok 2014 - 2020 představuje ochrana spotřebitelů před působením klamavého označování a falšování potravin.⁷¹ Předjít takovým situacím se snažilo MZe prostřednictvím vyhotovení Průvodce označování potravin pro spotřebitele z roku 2014, které vychází z Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, jehož účinnost nabyla 13.12.2014.⁷²

⁶⁶ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, Příloha č. 1

⁶⁷ Tamtéž, str. 12

⁶⁸ Víceletý kontrolní plán pro rezidua pesticidů 2016 - 2018. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/vicelety-kontrolni-plan-pro-rezidua.html>

⁶⁹ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 11

⁷⁰ Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf

⁷¹ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 12

⁷² Označování potravin - průvodce pro spotřebitele. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/50727/Oznacovani_potravin__pruvodce_pro_spotrebitele.pdf

4.2.3 Komunikace o riziku

Komunikace a vzdělávání hrají v systému zajištění BP důležitou roli. V tomto směru je nutné zabezpečit jak vysokou úroveň informovanosti široké veřejnosti o aktuálních otázkách v oblasti BP, tak vzdělávání laické i odborné veřejnosti. Pro spotřebitele by měly být informace snadno dostupné, srozumitelné a jejich tok rychlý. K dispozici jsou tiskové zprávy na webových stránkách jednotlivých institucí zabývajících se otázkou BP, jejich výroční zprávy o činnosti a také mediální výstupy. Všechny tyto informace jsou poskytovány rovněž prostřednictvím Informačního centra BP (dále jen „ICBP“). V rámci komunikace a vzdělávání jsou realizovány různé projekty zabývající se například hygienou a manipulací s potravinami nebo zdravou výživou jako prevencí různých onemocnění.⁷³

Priority SZBP v oblasti komunikace o riziku

Podle jedné z priorit v rámci SZBP pro rok 2014 - 2020 by se do procesu komunikace o riziku mělo zapojit více nevládních organizací.⁷⁴, čehož se MZe snažilo dosáhnout prostřednictvím vyhlášení výběrového řízení „Na podporu projektů nestátních neziskových organizací na rok 2016 ze dne 21. 1. 2016“.⁷⁵

Do kategorie vzdělávání dle jedné z priorit⁷⁶ lze zařadit i Mezinárodní konferenci FOOD FORUM 2016, která proběhla 17.2.2016 na téma Konkurenceschopnost evropského trhu s potravinami. Konference se účastnily zainteresované osoby jak z ČR, tak na evropské úrovni.⁷⁷

Další priorita poukazuje na vzdělávání spotřebitelů ve věcech týkajících se označování a kvality potravin.⁷⁸ Samotní spotřebitelé v tomto případě projeví zájem o informace ze sféry

⁷³ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 6

⁷⁴ Tamtéž, str. 12

⁷⁵ Ministerstvo zemědělství vyhlašuje II. kolo výběrového řízení na podporu projektů nestátních neziskových organizací na rok 2016. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-destatnim-neziskovym-organizacim/ministerstvo-zemedelstvi-vyhlasuje-ii.html>

⁷⁶ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 12

⁷⁷ Mezinárodní konference FOOD FORUM 2016. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravy/mezinarodni-konference-food-forum-2016.html>

⁷⁸ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z:

GM potravin a krmiv. Na jejich žádost reagoval Odbor BP MZe vydáním tištěného propagačního letáku ze dne 16.2.2016.⁷⁹

4.2.4 Spolupráce s EFSA

V ČR je pověřeno komunikací EFSA tak zvané Koordinační místo pro vědeckou a technickou spolupráci (dále jen „KM“), jeho funkci zastává MZe prostřednictvím Odboru BP. Kromě zajišťování výměny vědeckých informací mezi EFSA a ČR je úkolem KM podporovat zástupce v Poradním sboru EFSA, dbát na zapojení národních expertů a organizací do spolupráce s EFSA a podílet se na zviditelnění činnosti EFSA v ČR. EFSA vyhlašuje granty v oblasti hodnocení rizik, kterých se účastní nezávislé organizace. Ty musí být zároveň členy sítě spolupracujících organizací podle článku 36 Nařízení (ES) č. 178/2002.⁸⁰ V příloze č. 1. a) přikládám organizace ČR spolupracující s EFSA a v Příloze č. 1. b) seznam vědeckých sítí EFSA.⁸¹

Priority SZBP v oblasti spolupráce s EFSA

SZBP se snažila o prohloubení spolupráce s EFSA na základě zapojení více českých institucí do jeho činnosti,⁸² což se povedlo díky Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a Ostravské univerzitě v Ostravě, které se v roce 2015 staly součástí seznamu spolupracujících organizací s EFSA.⁸³

Neméně důležitou prioritu zastával ve SZBP zájem o prohloubení spolupráce KM v závislosti na potřebách EFSA. Jedním z požadavků EFSA je účast KM na odborných akcích,⁸⁴ mezi které lze zařadit již uskutečněnou Konferenci mladých vědeckých pracovníků s mezinárodní účastí v květnu 2015 v Brně a přednášku o Aktuálních poznatcích ve výživě

http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf., str. 12

⁷⁹ Informační leták "Bezpečnost geneticky modifikovaných potravin a krmiv". In: Ministerstvo zemědělství[online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/legislativa/geneticky-modifikovane-potraviny-a/informacni-letak-bezpecnost-geneticky.html>

⁸⁰ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf., str. 6

⁸¹ Tamtéž, Příloha č. 4.a) a b)

⁸² Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf., str. 12

⁸³ Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf., str. 7

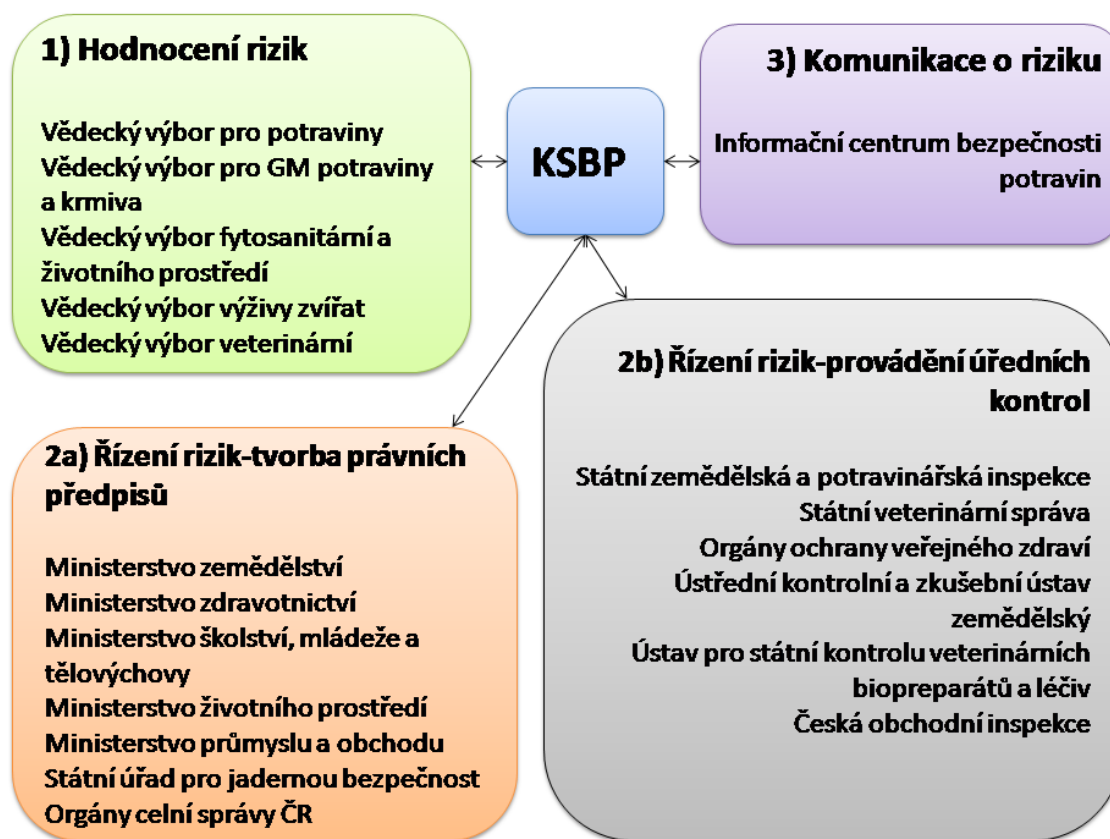
⁸⁴ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf., str. 12

a zdraví zvířat a bezpečnosti produktů v říjnu 2015 v Praze – Uhřetěvesi.⁸⁵

Výše zmíněné prioritě se KM snažilo vyhovět prostřednictvím samotné realizace konferencí, konkrétně uskutečněním Semináře k problematice antimikrobiální rezistence v návaznosti na Evropský antibiotický den.⁸⁶

Obrázek 2 Systém zajištění bezpečnosti potravin v ČR



Zdroj: Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf a vlastní úprava

⁸⁵ Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf, str. 7

⁸⁶ Tamtéž

5 Státní dozor nad bezpečností potravin

Výkon kontrol patří v SZBP do oblasti řízení rizik, kdy příslušné orgány dohlíží, zda nejsou porušovány právní předpisy upravující tuto problematiku.⁸⁷ Dle právního řádu ČR spadá dozor nad BP pod MZe prostřednictvím SVS, SZPI, Státní rostlinolékařské správy, Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského a Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, a MZ prostřednictvím orgánů ochrany veřejného zdraví. Prováděním kontrolní činnosti se dozorové orgány snaží účelně ovlivňovat rizika ve vztahu k člověku nebo zvířatům s cílem jejich snížení na minimum, případně zajistit úplnou eliminaci. Z hlediska ochrany spotřebitele je jejich úkolem zamezit klamání v rámci obchodních vztahů, například ve věci správného označování potravin.⁸⁸

5.1 Orgány dozoru

Sankční systém dozorových orgánů se řídí především zákonem č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole a dalšími právními předpisy, zejména tedy zákonem č. 146/2002 Sb., o SZPI, zákonem č. 258/2000 o ochraně veřejného zdraví nebo zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.⁸⁹

Na výrobu potravin a jejich následný vstup na trh včetně pokrmů při poskytování stravovacích služeb dohlíží **SZPI**, která kontroluje také vstupy a výstupy potravin a surovin v rámci mezinárodního obchodu.⁹⁰ Jednotlivými inspekcemi zjišťuje, zda není spotřebitel uváděn v omyl nebo zda jsou výrobky uváděné na trh bezpečné. V rámci provedených kontrol je její pravomocí zadávat úkoly vedoucí k odstranění případných nedostatků, jejichž náprava spadá též do kontrolní činnosti tohoto orgánu.⁹¹

Pod pojmem veterinární péče se rozumí ochrana zdraví zvířat, předcházení vzniku a šíření přenosných chorob. Zákon o veterinární péči zahrnuje péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv a ochranu zdraví lidí.⁹² Orgány **SVS** se podílí na státním

⁸⁷ Podle § 2 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole. In: *Sbírka zákonů*, 2012

⁸⁸ Dozorové orgány. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/kontrola-potravin-a-krmiv/>

⁸⁹ Tamtéž

⁹⁰ Podle § 16 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích. In: *Sbírka zákonů*, 1997

⁹¹ Podle § 3 zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekcii. In: *Sbírka zákonů*, 2002

⁹² Podle § 2 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. In: *Sbírka zákonů*, 1999

dozoru při výrobě, skladování, přepravě, dovozu a vývozu surovin a potravin živočišného původu, při prodeji surovin a potravin živočišného původu v tržnicích a na tržistiších, při prodeji potravin živočišného původu v prodejnách a prodejních úsecích, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže, vajec nebo k prodeji zvěřiny, a v prodejnách potravin, pokud jsou místy určení při příchodu surovin a potravin živočišného původu z členských států EU.⁹³

Státní dohled při poskytování stravovacích služeb provádí **Orgány ochrany veřejného zdraví**, které dále zjišťují příčiny poškození nebo ohrožení zdraví a zamezují šíření infekčních onemocnění z potravin.⁹⁴ V rámci výkonu státního dozoru mohou orgány ochrany veřejného zdraví nařídít znehodnocení nebo likvidaci potravin na náklady kontrolované osoby v případě, že obsah potravin bude pokládán za jiný než bezpečný. Zároveň lze nařídít zákaz použití potravin při přípravě pokrmů z důvodu, že nevyhovují požadavkům zdravotní nezávadnosti podle platných právních předpisů nebo podle přímo použitelných předpisů EU.⁹⁵

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský provádí správní řízení a jiné správní činnosti, kontrolní a dozorové činnosti v oblasti odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelařství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin. V rámci výkonu státní správy provádí monitoring v oblasti výskytu zakázaných a nežádoucích látek a doplňkových látek překračujících povolené limity v krmivech, půdě a ve vstupech do půdy, které mohou negativním způsobem ovlivnit nezávadnost zemědělských výrobků a potravin.⁹⁶

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv plní úkoly dané zejména zákonem o léčivech a veterinárním zákonem v oblasti regulace výroby, kontroly jakosti, distribuce a používání veterinárních léčiv a veterinárních přípravků.⁹⁷

⁹³ Podle § 16 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

⁹⁴ Podle § 16 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

⁹⁵ Podle § 84 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. In: *Sbírka zákonů*, 2000

⁹⁶ Podle § 2 - 3 zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském. In: *Sbírka zákonů*, 2002

⁹⁷ Podle zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech. In: *Sbírka zákonů*, 2007 a zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

Česká obchodní inspekce (dále jen „ČOI“) je podřízeným orgánem Ministerstva průmyslu a obchodu. Do jeho kompetencí spadá dozor nad PO a FO, které prodávají nebo dovážejí výrobky na vnitřní trh, případně na něm poskytují služby. Hlavní činností je zajistit dodržování právních předpisů v oblasti jakosti výrobků, jejich zdravotní nezávadnosti a podmínek pro skladování a dopravu. Kontrolují se měřidla, zda odpovídají technických normám a jiným právním předpisům. Při zjištění nedostatků během uskutečněných kontrol lze uložit povinnosti vedoucí k jejich odstranění. Na základě včasného odhalování příčin, prostřednictvím nápravných úkolů a zveřejňování výsledků se ČOI snaží předcházet možným přestupkům.⁹⁸

Jednotlivé kontrolní aktivity jsou vymezeny v rámci zpravidla ročních plánů, ty jsou pravidelně hodnoceny a analyzovány za účelem zjištění jejich efektivnosti. Nezbytným předpokladem jednotných, efektivních a kvalitních kontrol je pravidelné zaškolování inspektorů. Při výkonu zajišťování BP se dbá také na aktualizace a ověřování efektivnosti pohotovostních plánů specifikujících postupy v případě krizových situací.⁹⁹

Praktická část diplomové práce pojednává o charakteristice medu, jehož bezpečnost pro spotřebitele zajišťují dozorové orgány prostřednictvím prováděných kontrol. Součástí práce jsou výsledky kontrol medu provedené SZPI a SVS. SZPI odebírá vzorky až při prodeji medu v maloobchodech a SVS vykonává dozor nad výrobcí přímo ve zpracovných medu. S ohledem na zajištění bezpečnosti medu v maloobchodech bude následující část věnována popisu kontrolní činnosti SZPI, včetně správního řízení v případě zjištění určitého nedostatku a možných pokut.

Kontrolní činnost SZPI

Zákonem č. 146/2002 Sb. se SZPI zřizuje a zároveň se stanovuje její působnost v oblasti výkonu státního dozoru. Skládá se z Ústředního inspektorátu a jemu podřízených inspektorátů. Ty mají vlastní územní působnost podle krajů, například kontrola potravin

⁹⁸ Podle § 1-3 zákona č. 68/1984 Sb., o České obchodní inspekci. In: *Sbírka zákonů*, 1984

⁹⁹ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf, str. 6

v maloobchodech v Liberci spadá pod SZPI pro Ústecký a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem.¹⁰⁰

Mezi pravomoci v oblasti kontrol patří nejen potraviny, zemědělské a tabákové výrobky, ale od roku 2015 nově i kontrola pokrmů v zařízeních společného stravování. Efektivita při kontrolách je dosažena díky její komplexní formě, která umožňuje dozor nad celým potravinovým řetězcem od výroby až po prodej, včetně dovozu. Cílem těchto kontrol není jen monitorování, nýbrž ochrana ekonomických zájmů občanů i státu a v neposlední řadě ochrana spotřebitele před možnými riziky skýtanými některými potravinami.¹⁰¹

V průběhu kontroly SPZI jedná v souladu s právními předpisy ČR, zejména pak se zákonem č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, z novely zákona č. 146/2002 Sb., o SPZI nebo na základě zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád) a dále pak zohledňuje principy kontrol preferované EU. Při kontrole v oblasti BP se zaměřuje SPZI na mikrobiologické požadavky a obsah cizorodých látek, například chemických prvků, aditiv, reziduí pesticidů. Jakost potravin je zajišťována kontrolou analytických znaků, zejména obsahu tuku, cukru, vlhkosti, dále pak sensorických znaků, neméně důležitá je správnost označování výrobků.¹⁰²

Jako kritéria pro rozhodování o kontrole slouží:

- poznatky z minulých kontrol
- analýzy dat v informačním systému
- aktuální zjištění inspektorů v terénu
- zjištění jiných orgánů státní správy (hygienické služby, veterinární správy, policie, celní správy, živnostenského úřadu)
- podněty spotřebitelů
- podněty masmédií (tisku, rozhlasu a televize) a reklam
- zjištění partnerských organizací v zahraničí, např. DGCCRF, FIS, FDA
- doporučení Evropské komise

¹⁰⁰ Podle § 1 zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

¹⁰¹ Kontrolní činnost SZPI. *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/kontrolni-cinnost-szpi.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

¹⁰² Tamtéž

- informace ze systému rychlého varování RASFF¹⁰³

Při kontrole mikrobiologických požadavků a obsahu cizorodých látek jsou odebírány vzorky jednotlivých šarží výrobků, ty jsou následně opatřeny protokolem o odběru vzorku podepsaným kontrolovanou osobou. Odebrané vzorky jsou podrobeny v laboratořích zkouškám podle sledovaného parametru. U posuzování jakostních parametrů je nezbytné provést kontrolu na místě bez zbytečné časové prodlevy, v těchto případech se jedná o dobu minimální trvanlivosti, dobu použitelnosti, správnosti označování výrobků, jakosti čerstvého ovoce a zeleniny. V případě, kdy doručí vzorky potravin na SZPI sám spotřebitel jako podnikatel, nemohou být považovány za předmět určený k úřední kontrole. SZPI provádí jednotlivé kontroly jak na základě stížností podaných na webových stránkách Potravinový úřad, což je pro spotřebitele nejjednodušší forma, tak prostřednictvím předem plánovaných kontrol.¹⁰⁴

V případě přestupku provedeného potravinářským podnikem zjištěného v rámci uskutečněné kontroly, zahajuje SZPI správní řízení. Škurek uvádí,¹⁰⁵ „jednání, aby bylo přestupkem, musí být za protiprávní označeno určitým zákonem, musí být tedy protiprávní.“ Zde by se jednalo o porušení zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích.

5.2 Správní řízení

Oblast správního řízení je upravena v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád. Za zahájení správního řízení z moci úřední je považován den, kdy jej správní orgán oznámil účastníkovi řízení.¹⁰⁶ S ohledem na tuto diplomovou práci zaměřenou na bezpečnost medu lze za správní orgán považovat Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci.¹⁰⁷

Správní řízení může být zahájeno jak na základě podaného návrhu (některého spotřebitele), tak z moci úřední (v rámci pravidelných kontrol SZPI). V případě podání žádosti s návrhem v určité věci dochází k započetí řízení v den, kdy návrh dojde k věcně a místně příslušnému

¹⁰³ Kontrolní činnost SZPI. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/kontrolni-cinnost-szpi.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

¹⁰⁴ Tamtéž

¹⁰⁵ Zákonné vymezení přestupku. ŠKUREK, Martin. *Evropské správní právo trestní a postihování přestupků v ČR*. Praha: Nakladatelství Leges, 2015, s. 31. ISBN 978-80-7502-094-9

¹⁰⁶ Podle § 46 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. In: *Sbírka zákonů*, 1997

¹⁰⁷ Podle § 17i zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

správnímu orgánu. Správní řízení z moci úřední je zahájeno dnem doručení o oznámení řízení účastníkovi.¹⁰⁸ Správní řízení je dle zákona o správním řádu označováno jako¹⁰⁹ „*postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.*“

Cílem správního řízení je rozhodnutí, které s sebou nese výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků. Ve výrokové části uvede SZPI řešení otázky, která byla předmětem řízení, například uložení povinnosti nebo sankce. Její součástí jsou také právní předpisy, na jejichž obsahu je řešení postaveno, dále pak označení účastníků řízení a rovněž lhůta ke splnění povinností. V odůvodnění předkládá SZPI, co ji vedlo k určitému rozhodnutí, jak postupovala při výkladu právních předpisů nebo jak naložila s návrhy účastníků. Poučení má pak za úkol podat informace spojené s odvoláním, tedy zda je možné ho podat, v jaké lhůtě, od kdy se lhůta počítá, jaký správní orgán o odvolání rozhoduje a k jakému správnímu orgánu se odvolání podává.¹¹⁰

Dle zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích lze provozovatelům uložit pokuty v následující výši, pokud:

Pokuta do 1 milionu

- uvádí na trh potraviny ozářené ionizujícím zářením bez stanovené dokumentace podle § 4 odst. 8, který stanovuje, že potraviny ozářené ionizujícím zářením v členských státech Evropské unie musí být při uvádění na trh v České republice doprovázeny dokumentací s údaji o jménu a adrese schválené ozařovny, která ozáření provedla, údajem o způsobu ozáření jednotlivých druhů potravin a jejich množství.
- neposkytne potřebný počet zaměstnanců nebo odpovídající technické vybavení podle § 3 odst. 1 písm. h), podle kterého je zapotřebí zajistit potřebný počet zaměstnanců a odpovídající technické vybavení pro umožnění výkonu kontroly podle přímo použitelných předpisů Evropské unie upravujících dovoz některých

¹⁰⁸ Podle § 44 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

¹⁰⁹ § 9 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

¹¹⁰ Podle § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

potravin ze třetích zemí.¹¹¹

Pokuta do 3 milionů

- používá obaly, které jsou v rozporu s § 3 odst. 1 písm. g), který stanovuje pouze takové obaly a obalové materiály, které chrání potravinu před znehodnocením, znemožňují záměnu nebo změnu obsahu bez otevření nebo změny obalu a odpovídají požadavkům na předměty a materiály určené pro styk s potravinami.
- nedodrží ochranná opatření vydaná podle § 15 odst. 8, která může uložit z moci úřední ministerstvo a musí být v rozsahu a za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropských společenství upravujícím výživová a zdravotní tvrzení při označování potravin. O uložení ochranného opatření ministerstvo vyrozumí Evropskou komisi a ostatní členské státy Evropské unie.
- nevyřadí z dalšího oběhu potraviny podle § 11 odst. 2 písm. a) balené do obalů, které neodpovídají požadavkům přímo použitelného předpisu EU o materiálech a předmětech určených pro styk s potravinami a o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmy¹¹²

Pokuta do 10 milionů

- nedodrží smyslové, fyzikální, chemické nebo mikrobiologické požadavky na jakost potravin podle § 3 odst. 1 písm. a), který stanovuje dodržování smyslových, fyzikálních, chemických a mikrobiologických požadavků na jakost potravin. V případě, že tyto požadavky nejsou právními předpisy stanoveny, je nutné dodržovat požadavky stanovené provozovatelem potravinářského podniku, který potravinu vyrobil.
- nedodrží technologické nebo hygienické požadavky, způsob nebo podmínky přepravy, uchování nebo způsob manipulace s potravinami podle § 3 odst. 1 písm. b), který stanovuje ve všech fázích výroby a uvádění potravin na trh technologické a hygienické požadavky, způsob a podmínky přepravy, uchování a manipulaci s potravinami. Pakliže tyto požadavky nejsou právními předpisy stanoveny, je nutné dodržovat požadavky stanovené provozovatelem potravinářského podniku,

¹¹¹ Podle § 17 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

¹¹² Tamtéž

který potravinu vyrobil.

- uvádí na trh potraviny po datu minimální trvanlivosti v rozporu s § 10 odst. 2, který říká, že potraviny mohou být po datu minimální trvanlivosti uváděny na trh pouze tehdy, jsou-li takto označeny a jsou-li bezpečné.¹¹³

Pokuta do 50 milionů

- v rozporu s § 3 odst. 1 písm. d) nedodrží požadavky pro druhy a přípustná množství toxikologicky významných látek v potravinách.
- v rozporu s § 3 odst. 1 písm. j) nezajistí dodržování požadavků na nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace.
- nedodrží nároky na BP podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího požadavky na potraviny.
- poruší zákaz uvádět na trh potraviny klamavě označené nebo nabízené ke spotřebě klamavým způsobem, s prošlým datem použitelnosti, neznámého původu, překračující nejvyšší přípustné úrovně kontaminace radionuklidů stanovené v souladu s atomovým zákonem, ozářené v rozporu s požadavky stanovenými tímto zákonem a prováděcím právním předpisem.¹¹⁴

¹¹³ Podle § 17 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

¹¹⁴ Tamtéž

6 Informovanost v oblasti bezpečnosti potravin

Za účelem co největší vzdělanosti a informovanosti v oblasti BP bylo v roce 2002 zřízeno dle usnesení vlády č. 1320/2001 ke Strategii zajištění BP v České republice **ICBP** MZe. Úkolem centra je prostřednictvím svých internetových stránek (www.bezpecnostpotravin.cz) poskytovat ověřené a srozumitelné informace zahrnující celý potravinový řetězec. ICBP přináší tiskové zprávy dozorových orgánů, nejnovější informace v rámci RASFF. Varuje před možným potravinovým nebezpečím a doporučuje vhodnou manipulaci s potravinami. Každý spotřebitel má možnost se zaregistrovat na uvedených webových stránkách, čímž umožní zasílání elektronických zpráv o nebezpečných potravinách. Pro lepší orientaci spotřebitele obsahují webové stránky slovník BP, který pomáhá s vysvětlením odborných termínů. Z hlediska výživy se centrum snaží o zlepšení zdraví celkové populace ČR. Svou efektivitu umocňuje prostřednictvím přednášek, vzdělávacích programů a také pomocí různých letáků, příruček a publikací. Na tomto webovém portálu lze najít i velmi užitečné odkazy na ostatní internetové stránky týkající se BP.¹¹⁵

Důležité informace lze najít i na oficiálních webových stránkách státních institucí zajišťujících BP. Například portál MZe s názvem www.eagri.cz nebo webové stránky MZ www.mzcr.cz.

Jedním z předních webových portálů sloužících k informovanosti spotřebitele o potravinách je projekt MZe a SZPI s názvem *Potraviny na pranýři* (www.potravinynapranryri.cz) z roku 2012. Informuje o průběžných kontrolách potravin a stravovacích provozoven s přímými detaily jako jsou fotky, název, výrobce, místo prodeje, výrobní šarže a stupeň pochybení v rámci potravin, které se dělí na nejakostní, falšované nebo nebezpečné. Prostřednictvím sociálních sítí se snaží přiblížit mladší generaci, která patří mezi rizikovou skupinu nedbající na jakost a BP. Za tímto účelem byly založeny účty *Potravin na pranýři* na facebookových stránkách a od roku 2014 i na Twitteru.¹¹⁶ Oblibě se těší od roku 2013 také mobilní aplikace

¹¹⁵ O nás. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹¹⁶ Při výročí 2 let projektu *Potraviny na pranýři* SZPI představuje Twitter a další nové služby pro spotřebitele. In: *Ministerstvo zemědělství ČR* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2014_pri-vyroci-2-let-projektu-potraviny-na.html

Potraviny na pranýři, která získala ocenění v anketě Mobilní aplikace roku v kategorii Aplikace pro lepší svět. Ta byla navržena pro všechny dostupné operační systémy a je bezplatná. Informuje spotřebitele o průběžných kontrolách a pomocí GPS modulu upozorní spotřebitele, v jakých provozovnách v jeho okolí narazila na pochybení. Součástí aplikace jsou upozornění na nevyhovující potraviny, tematické kontroly, aktuality SPZI a sekce „Podání podnětu ke kontrole“.¹¹⁷

Webové stránky www.viscojis.cz jsou výsledkem spolupráce MZe a Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Jsou zdrojem informací od odborníků z resortů zemědělství a zdravotnictví. Webový portál je rozdělen do čtyř základních skupin: Zdravé stravování a výživa, Onemocnění související s výživou, Zacházení s potravinami a Jak nakupovat. K dispozici jsou i mobilní aplikace.¹¹⁸

Doposud byly zmiňovány pouze webové stránky pro české spotřebitele. Pro zahraniční uživatele však byly spuštěny webové stránky www.foodsafety.cz v anglickém jazyce, které podávají informace o SZBP v ČR.¹¹⁹

Ze sekce časopisů jako zdrojů informací nelze opomenout měsíčník *dTest*, který uskutečnil nezávislé srovnávací testy přes 10.000 výrobků, zasloužil se také o objevení přes 500 nebezpečných výrobků. Díky webovým stránkám www.dtest.cz zná spotřebitel lépe svá práva a může se dozvědět více o nekalých obchodních praktikách.¹²⁰ Na stránkách lze nalézt odkaz na databáze nebezpečných výrobků a možnost je i nahlásit.¹²¹ Pro spotřebitele užitečnou součástí stránek představuje Katalog přídatných látek (emulgátorů), díky kterému je možné sledovat výčet povolených i zakázaných „éček“.¹²²

¹¹⁷ Veřejnost ocenila mobilní aplikaci Potraviny na pranýři. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1061681&docType=ART&nid=12173>

¹¹⁸ Víš, co jíš. In: *Státní zdravotní ústav* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/vis-co-jis>

¹¹⁹ Welcome to the Food Safety Information Center Web Site. In: *Food safety information center* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.foodsafety.cz/>

¹²⁰ *dTest*. In: *Periodik* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.periodik.cz/predplatne/casopis.php?akce=titul&titul=100848>

¹²¹ Databáze nebezpečných výrobků. In: *dTest* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/nebezpecne-vyroby>

¹²² Katalog přídatných látek. In: *dTest* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/ecka>

K osvětě v tomto oboru přispívá časopis Journal of Food and Nutrition Research. Tento časopis vystavuje online na svých internetových stránkách Výzkumný ústav potravinářský v Bratislavě (VÚP). Tento časopis vycházel od roku 2005 pod názvem Bulletin potravinářského výzkumu a zaměřuje se na základní a aplikovaný výzkum v oblasti chemie, fyziky, mikrobiologie, výživových aspektů, bioaktivity, kvality, bezpečnosti a technologie potravin.¹²³

Na nebezpečné potraviny upozorňuje tak zvaný **Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (dále jen „RASFF“)**, jenž byl zřízen na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 a Nařízení Komise (EU) č. 16/2011, kterým se stanoví prováděcí opatření k systému rychlé výměny informací pro potraviny a krmiva. V českém právním řádu stojí za jeho úpravou Nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanoví systém rychlého varování o vzniku rizika ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv.¹²⁴

Jedná se o propojenou síť, jejíž úloha tkví ve výměně informací mezi EK, členskými státy EU a EFSA. Objeví-li se riziko spojené BP, musí příslušný člen RASFF zajistit dostatek informací a prostřednictvím RASFF kontaktovat EK, která vyhodnocuje všechny doručené zprávy a následně je předává všem ostatním členům RASFF prostřednictvím jednoho ze čtyř typů oznámení.¹²⁵

- Typ **Varování** se využívá v případě, že jsou nebezpečné potraviny či krmiva nabízeny spotřebitelům.
- **Informace** se využívají, pokud situace není příliš závažná nebo rizikové potraviny či krmiva nejsou součástí trhu. Není tedy nutné bezodkladné jednání.
- **Odmítnutí** potravin a krmiv nastává na hranicích tehdy, jsou-li odmítnuty na vnějších hranicích EU z důvodu výskytu určitého druhu rizika.
- Prostřednictvím **Novinek** jsou sdělovány zprávy, které jsou považovány za důležité, avšak nejsou oznamovány pomocí varování nebo informací.¹²⁶

¹²³ Journal of Food and Nutrition Research. In: *Výzkumný ústav potravinářský* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.vup.sk/index.php?start&mainID=2&navID=14>

¹²⁴ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva RASFF. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002819&nid=11414>

¹²⁵ Tamtéž

¹²⁶ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: [http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-\(rasff\).aspx](http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-(rasff).aspx)

Funkci Národního kontaktního místa (dále jen „NKM“) plní SZPI, jejíž povinnosti v této souvislosti upravuje přímo použitelný předpis Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 a zvláštní předpisy.¹²⁷ Úloha NKM v tomto systému spočívá ve spolupráce s EK v rámci výměny originálních nebo dodatečných oznámení o riziku a zajištění řádné úpravy těchto formulářů vydaných EK. Podílí se na správě přehledů oznámení v RASFF, jejich statistickém vyhodnocování a zveřejňování na internetových stránkách ICBP. Všechny úkony jsou podřízeny EK a MZe.¹²⁸

Výměna informací probíhá mezi NKM a orgány státního dozoru. Mezi členy RASFF patří i Generální ředitelství cel, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany a Ministerstvo spravedlnosti.¹²⁹ Sekretariát KSBP slouží jako koordinační místo. V praxi funguje komunikace mezi ČR a EU obousměrně.¹³⁰

EK může SZPI informovat o možném riziku v ČR, následně SZPI nebo jiný příslušný dozоровý orgán provede kontrolu a prostřednictvím národního kontaktního místa (SZPI) je EK vyrozuměna o zjištěných faktech a případných uložených opatřeních. V opačné situaci nahlásí nebezpečný výrobek dozоровý orgán ČR a SZPI zašle příslušnou zprávu EK. Ta zabezpečí její přenos mezi ostatní členské státy a následně ČR obeznámí o zjištěném stavu v této věci.¹³¹

¹²⁷ Podle § 15 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

¹²⁸ Podle § 4 Nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanoví systém rychlého varování o vzniku rizika ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv. In: *Sbírka zákonů*, 2005.

¹²⁹ Tamtéž, podle § 1

¹³⁰ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva RASFF. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002819&nid=11414>

¹³¹ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva RASFF. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002819&nid=11414>

Obrázek 3 Schéma systému RASFF



Zdroj: Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva RASFF. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002819&nid=11414> a vlastní úprava

K informování široké veřejnosti z hlediska BP slouží právní předpisy ČR ve formě zákonů, vyhlášek a nařízení. Ty zahrnují úpravu od produkce potravinářských surovin, přes zpracování, distribuci až po prodej konečnému spotřebiteli. Jejich cílem je zaručení určité kvality potravin (složení potravin a jejich označení), ochrana lidského zdraví (prostředky zaměřené na hnojiva), ochrana životního prostředí (pravidla pro emise) a hospodářské a finanční záležitosti (podmínky exportu a importu).¹³² Seznam nejdůležitějších českých právních předpisů upravujících oblast BP lze najít v Příloze č. 2, která je rozdělena podle jednotlivých typů právních předpisů.

¹³² Legislativa. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/legislativa.aspx>

Další zdroj informací pro veřejnost představují právní předpisy EU, které jsou samozřejmě nadřazeny těm českým. Což v praxi znamená, že pokud dojde k vytvoření nebo úpravě doposud platného nařízení nebo rozhodnutí EU, čili k tak zvané harmonizaci v rámci celé EU, je povinností národní předpisy upravit nebo zrušit tak, aby právní ustanovení nebyla duplicitní.¹³³ Výčet stěžejních předpisů komunitárního práva upravujících BP obsahuje Příloha č. 3, která je dále rozdělena podle jednotlivých druhů právních předpisů.

¹³³ Právní předpisy ČR – základní informace. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/pravni-predpisy-cr-zakladni-informace.aspx>

7 Bezpečnost medu a její kontrola

7.1 Charakteristika medu

Dle směrnice Rady je med¹³⁴ *“sladká látka produkovaná včelami medonosnými *Apis mellifera* z nektaru rostlin nebo výměšků živých částí rostlin nebo z výměšků hmyzu sajícího na rostlinách.“* Na jeho sběru se podílí včely, které jej dopraví do úlu. Tam ho smíchají s vlastními specifickými látkami a zbavují přebytečné vody. Následně ho uskladňují v medových plástech.¹³⁵

Složení

Jednu z hlavních složek medu tvoří cukry, a to 95%. Jsou zde zastoupeny v jednoduché podobě ve formě fruktózy (ovocný cukr) a glukózy (hroznový cukr). Sacharóza, jakožto hlavní složka řepného cukru, tvoří pouze 1%. Obsah tuku je poměrně nízký, pouze 150 mg na 1 kg medu. Z bílkovinné podoby je důležité uvést zejména enzymy a to především diastáza a invertáza. Med je rovněž produkt bohatý na řadu minerálů (K, P, Mg, Cl, N, Ca, Fe, Zn) a vitamínů (B₂, B₃, B₄, B₅, C). Z kyselin pak obsahuje kyselinu glukonovou, jablečnou, citronovou, octovou, mravenčí, skořicovou a další. Spousta závažných onemocnění je zapříčiněna působením volných radikálů, které mohou být neutralizovány antioxidanty. Produkty nejvíce bohaté na tyto složky jsou ovoce, zelenina a čaj. Med jej vlastní také, sice v menší míře, ale zato v širší škále. Množení většiny mikroorganismů v medu lze zamezit pomocí správného poměru molekul cukru a vody. Na základě nízkého výskytu volné vody, který se pohybuje od 14 – 19 %, je dosaženo mikrobiální stability.¹³⁶

¹³⁴ Příloha I Směrnice Rady 2001/110/ES ze dne 20. prosince 2001 o medu. In: *ASPI [právní informační systém]*, 2001

¹³⁵ Tamtéž

¹³⁶ Složení medu. In: *Stránky o medu a včelách* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.med-votice.cz/clanky/o-medu/slozeni-medu/>

Členění medu

Med se člení podle původu na med květový, který pochází z nektarů květů, a med medovicový. Ten prochází trávicím traktem hmyzu, který jej nasaje z živých částí rostlin nebo ze sekretů živých částí rostlin.¹³⁷

Dále je možno med rozlišovat dle způsobů jeho získávání nebo obchodní úpravy, které jsou následující:

- **Pastový med** je tvořen směsí jemných krystalů a po získání je upraven do pastovité konzistence
- **Vytočený med** se získává odstředováním odvíčkovaných bezplodových plástů
- **Plástečkový med** je uložený a zavíčkovaný včelami do bezplodových plástů čerstvě postavených na mezistěnách. Jsou vyrobeny výhradně ze včelího vosku a prodávané v uzavřených celých plástech nebo dílech takových plástů
- **Vykapaný med** lze dostat odvíčkováním bezplodových plástů
- **Med s plástečky** obsahuje jeden nebo více kusů plástečkového medu
- **Lisovaný med** lze získat lisováním bezplodových plástů za použití mírného ohřevu do 45 °C nebo bez použití tepla
- **Filtrovaného medu** lze dosáhnout odstraněním cizí anorganické a organické látky takovým způsobem, že dochází k významnému odstranění pylu
- **Pekařský med (průmyslový med)** se využívá pro průmyslové použití nebo jako složka do jiných potravin. Může mít cizí příchut' nebo pach, může vykazovat počínající kvašení nebo mohl být zahřát¹³⁸

Požadavky na jakost

Kvalita je jedním z předních aspektů, ke kterému spotřebitel při výběru medu přihlíží. Ta závisí na obsahu, který musí sestávat pouze z pravého včelího medu bez ostatních přídatných látek včetně aditiv, proto je použití cukru nebo škrobového sirupu označováno za falšování. Dalším aspektem je přítomnost pylu a specifických součástí medu, které nesmí být

¹³⁷ Podle § 7 vyhlášky č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony. In: *Sbírka zákonů*, 2003

¹³⁸ Tamtéž

odstraněny. Výjimkou jsou likvidace cizorodých anorganických a organických látek, při kterých dojde bohužel i k odstranění přirozených žádoucích látek. U medu, s výjimkou pekařského, jsou zakázány cizí příchutě a pachy, přítomnost kvašení nebo pěnivosti. Není povoleno jej zahřívát na takové teploty, které nejsou slučitelné s přítomností přirozených enzymů nebo je značně inaktivují. Co se jakosti medu týče, je vyloučeno měnit uměle jeho kyselost.¹³⁹

Tabulka 1 Smyslové požadavky

Med	Konzistence a vzhled	Chuť	Barva
Kvěťový	Mírně až silně viskózní, tekutý, částečně až plně krystalický	Výrazně sladká až škrablavá	Vodově čistá až s nazelenalým nádechem, slabě žlutá až zlatavě žlutá
Medovicový	Mírně až silně viskózní, tekutý, až plně krystalický	Sladká, popřípadě kořeněná až mírně škrablavá	Tmavohnědá s nádechem do červenohněda

Zdroj: Tabulka 1 přílohy č. 3 k vyhlášce č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony

Tabulka 2 Fyzikální a chemické požadavky

Požadavek	Druh medu		
	Kvěťový	Medovicový	Pekařský (průmyslový)
Součet obsahů fruktózy a glukózy (% hmot. nejméně)	60,0	45,0	-
Obsah sacharózy (% hmot. nejvýše)	5,0	5,0	-
Obsah vody (% hmot. nejvýše)	20,0	20,0	23,0
Kyselost (mekv/kg nejvýše)	50,0	50,0	80
Hydroxymethylfurfural (mg/kg nejvýše)	40,0	40,0	-

¹³⁹ Podle § 10 Vyhlášky č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony

Obsah ve vodě nerozpustných látek (% hmot. nejvýše)	0,10	0,10	-
Elektrická vodivost (mS. m ¹)	nejvýše 80,0	nejméně 80,0	-
Aktivita diastázy (stupňů podle Schadeho nejméně)	8,0	8,0	-

Zdroj: Tabulka 2 přílohy č. 3 k vyhlášce č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony

Uchovávání a skladování medu

Pro nejlepší uchování medu slouží vzduchotěsné, dobře uzavřené nádoby. Jejich použitím lze předejít možnému výskytu vlhkosti, jež se odráží ve snižování kvality a trvanlivosti medu, a taktéž vůním, u kterých je zvýšené riziko jejich absorpce medem. Hlavními podmínkami v otázce skladování jsou sucho a temno. Obecně med nemusí být v chladu nebo mrazu, ale zpomaluje se tím jeho krystalizace a sníží se i biologická aktivita. Pokud bude med skladován při teplotách okolo 20 °C po dobu 4 let, sníží se jeho enzymatická aktivita na polovinu.¹⁴⁰

Označování medu

Dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům musí být med opatřen na etiketě těmito povinnými údaji:

1. Název výrobku
2. Název firmy nebo jméno a příjmení výrobce, dále sídlo provozovatele potravinářského podniku
3. Seznam složek
4. Množství určitých složek
5. Čisté množství

¹⁴⁰ Jak uchovávat med. In: *Bez medu to nejde* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://med-honey.webnode.cz/jak-uchovat-med/>

6. Výživové údaje
7. Datum použitelnosti nebo datum minimální trvanlivosti
8. Způsob skladování, pokud by při nesprávném uchování mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti nebo zhoršení jakosti potravin
9. Země nebo místo původu.¹⁴¹

Kromě výše uvedeného zákonného označení platí pro med dle Vyhlášky č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony, ještě další povinné údaje jako je původ získání medu nebo jeho obchodní úpravy. Pokud se jedná o med vytočený, lisovaný nebo vykapávaný, není nutné tuto skutečnost uvést. V případě, že med pochází ze směsi medů z více zemí EU nebo ze třetích zemí je využíváno toto zkrácené označení:

1. „směs medů ze zemí EU“
2. „směs medů ze zemí mimo EU“
3. „směs medů ze zemí EU a ze zemí mimo EU“¹⁴²

Pro medy s výjimkou „pekařského“ a „filtrovaného“ vyhláška povoluje následující doplnění:

1. Označení místního, lokálního nebo regionálního původu
2. Označení dle původu jako med „smíšený“ nebo „jednodruhový“
3. Označení druhu rostliny, ze které pochází
4. Označení specifických parametrů kvality¹⁴³

Med a značky kvality

Na trhu potravin mají spotřebitelům při výběru těch správných produktů pomáhat značky kvality, které zaručují splnění určitých parametrů podle typu značky. V obchodech lze tedy najít výrobky s označením od Klasy, Regionální potraviny, Českého výrobku, Zdravé

¹⁴¹ Podle čl. 9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

¹⁴² Podle § 9 Vyhlášky č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony

¹⁴³ Tamtéž

potravin, Bio až po Vím, co jím, Regionální značky a Značení EU (Chráněné označení původu, Chráněné zeměpisné označení, Zaručená tradiční specialita).¹⁴⁴

Národní značku Klasa uděluje MZe, které tím podporuje výrobky poctivé a kvalitní. Na oficiálních stránkách Klasy lze najít databázi výrobků označených tímto logem.¹⁴⁵ Z oblasti medu je držitelem této značky společnost Medokomerc se svými českými medy (květový a květový lesní).¹⁴⁶ Kontrolu kvality provádí SZPI a SVS. První zmíněná kontrolní instituce objevila v roce 2015 nesrovnalosti u několika medů společnosti Včelpo, která uváděla na etiketě a v technické dokumentaci jiný geografický původ medu, než který prokázal rozbor. Toto hrubé porušení pravidel znamenalo pro firmu Včelpo odebrání národní značky kvality.¹⁴⁷

Obrázek 4 Značka kvality Klasa



Zdroj: Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

S cílem podpořit výrobce lokálních potravin uděluje MZe značku **Regionální potravina** vítězi krajského kola v rámci soutěže o nejkvalitnější zemědělský nebo potravinářský produkt. Hlavním předpokladem je, že potravina musí být vyrobena na území daného kraje a ze surovin pocházejících z téže oblasti.¹⁴⁸ Za liberecký kraj z oblasti medu vyhrál soutěž Český med z Podještědí od včelaře, a to jak v roce 2011, tak i v roce 2014.¹⁴⁹

¹⁴⁴ Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. In: *IDNES.cz: Ekonomika* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

¹⁴⁵ O značce Klasa. In: *Klasa* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.eklasa.cz/o-znacce-klasa/>

¹⁴⁶ Výrobky Klasa. In: *Klasa* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.eklasa.cz/spotrebitele/vyrobyky/:ostatni-potravinarske-vyrobyky/stranka-2>

¹⁴⁷ Rozhodnutí o odebrání značky kvality KLASA (2015/11). In: *Klasa* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.eklasa.cz/tiskove-zpravy/clanek/:vyrobky-spolecnosti-vcelpo-vyrazeny-z-databaze-klasa-vazne-poruseni-pravidel>

¹⁴⁸ Značka Regionální potravina oceňuje ty nejlepší výrobky z každého kraje. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/o-projektu/>

¹⁴⁹ Regionální potraviny Libereckého kraje. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/regionalni-potraviny/liberecky-kraj/>

Obrázek 5 Značka kvality Regionální potravina



Zdroj: Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

Vlastníkem značky **Český výrobek** je Potravinářská komora ČR. Předpokladem pro její udělení je použití českých surovin při výrobě a samotná produkce musí být uskutečněna v ČR.¹⁵⁰ Ze společností vyrábějících med byla nositelem ochranné známky Český výrobek firma Včelpo, které byla známka odebrána v roce 2015 spolu se značkou Klasy na základě výsledků kontrol SZPI.¹⁵¹

Obrázek 6 Značka kvality Český výrobek



Zdroj: Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

Ochrannou známku **Zdravá potravina** mohou získat výrobky poctivé z hlediska obsahu hlavní složky, přídatných látek a výrobce.¹⁵² Zároveň se ale vychází pouze z informací

¹⁵⁰ Český výrobek. In: *FOODNET: Informační systém PK ČR* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.foodnet.cz/slozka/?jmeno=Zna%C4%8Dka+%22%C4%8Cesk%C3%BD+v%C3%BDrobek%22&id=1086>

¹⁵¹ Včelpo musí odstranit nálepku Český výrobek z medu. Byl i z Číny. In: *IDNES.cz: Ekonomika* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/med-vcelpo-musi-odstranit-nalepku-cesky-vyrobek-fuo-/ekoakcie.aspx?c=A150309_155403_ekoakcie_fih

¹⁵² Zdravá potravina. In: *Zdravá potravina* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zdravapotravina.cz/logo>

uvedených na etiketě obalu, neprobíhají zde žádné laboratorní rozbory ani analýza chuti.¹⁵³ Držitelé této značky jsou následující Medokomerc – český med květový luční, Product Bohemia – Med květový smíšený a Medokomerc – český med květový lesní.¹⁵⁴

Obrázek 7 Značka kvality Zdravá potravina



Zdroj: Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

Členové Asociace **regionálních značek** se snaží prostřednictvím svých značek upozornit na daný region a na specifické výrobky, které zde byly vyrobeny. Vizuální stránka všech druhů značek je obdobná spolu s podmínkami jejich udělování.¹⁵⁵ Ty dbají na ekologickou šetrnost a regionální jedinečnost za podmínek splnění těchto pěti kritérií: podíl ruční práce, místních surovin, tradice, vztah k regionu a výjimečné vlastnosti.¹⁵⁶ Pokud hovoříme o medech, tak se regionální značkou pyšní například Med z Podbeskydí nebo Med z CHKO Blaník.

Obrázek 8 Značka kvality Regionální značka



Zdroj: Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

¹⁵³ Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

¹⁵⁴ Databáze potravin. In: *Zdravá potravina* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zdravapotravina.cz/h/med?description=med>

¹⁵⁵ Regionální produkty. In: *Asociace regionálních značek* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>

¹⁵⁶ Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

Potravininy se značkou **Bio** musí splňovat přísná kritéria a její obnovu je nutné provádět každý rok. Označení Bio je postaveno na ekologickém zemědělství, které je považováno za cestu vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji s využitím přirozených přírodních procesů. Je jednou z odpovědí na masivní industrializaci zemědělství. Pracuje výhradně s potravinami, při jejichž výrobě nebyly použity chemikálie znečišťující půdu. Platná právní úprava vychází jak z evropské, tak národní legislativy. Při chovu zvířat se dbá na poskytnutí dobrých podmínek pro život.¹⁵⁷ Pomerančový biomed Miele di Sardegna Arancio splnil všechna přísná kritéria a může se pyšnit označením Bio.¹⁵⁸

Obrázek 9 Značka kvality Bio



Zdroj: Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

7.2 Výsledky kontrol a testování medu

Následující část bude věnována státním dozorovým orgánům, které se realizují ve věci BP prostřednictvím kontrolní činnosti. Vzhledem k zaměření praktické části diplomové práce na bezpečnost medu, obsahuje následující část výsledky kontrol SZPI a SVS specializované právě na něj. Testováním, nejen potravin, se zabývá již výše zmíněný časopis dTest, jehož výsledky budou v této práci též zohledněny.

7.2.1 Kontroly SZPI

Nevyhovující parametry při kontrolách medu SZPI:

Maximální limit látky **hydroxymethylfurfural** (dále jen „HMF“) je stanoven příslušným právním předpisem. K překročení příslušné úrovně látky dochází zpravidla kvůli vyšším teplotám během zpracování medu. Do medu se nesmí přidávat žádné látky, ani **přírodní**

¹⁵⁷ Co je to BIO. In: *Biospotřebitel* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/co-je-to-bio>

¹⁵⁸ Med. *dTest*. 2012, (5), 6-13., str. 11

sladidla a barviva. Z barviv se nejvíce používá amoniak – sulfitový karamel, protože bezbarvému medu dodá hnědou barvu. Analýzou **pylových zrn** lze zjistit, zda med pochází skutečně ze země uvedené na jeho obale, například „český med“ nemůže obsahovat pylová zrna rostlin z tropických oblastí. Pokud jde o jakost medu, lze ji posoudit na základě aktivity **enzymu diastáza**, jehož obsah postupem času klesá přirozeně nebo jej mohou snížit vysoké teploty užití při zpracování medu.¹⁵⁹

Během kontrol uskutečněných SZPI v období mezi 10. 4. 2015 a 31. 3. 2016 bylo odebráno a nalezeno šedesát nevyhovujících vzorků spadajících do kategorie medů. Nevhodné produkty jsou na webových stránkách Potraviný na pranýři zařazeny do příslušných skupin podle stupně nevhodnosti. Třicet z nich bylo označeno jako nebezpečné, dvanáct prokazovalo známky falšování a osmnáct vzorků nesplňovalo dostatečné jakostní předpoklady.¹⁶⁰

Nebezpečné medy

Všechny vzorky medů, jejichž obsah byl označen za nebezpečný, obsahovaly některá rezidua antibiotik (sulfonamidy, streptomyciny, sulfadimidin (SFD), sulfathiazol (SFthiaz.), chloramfenikol, metabolit furazolidonu (AOZ)). Tato antibiotika jsou považována za farmakologicky účinné látky využívané pro léčení včel. V EU je jejich používání k tomuto účelu zakázáno, tudíž se jejich zbytky v medu nacházet nesmí. Pylová zrna čtyř odebraných vzorků vyloučila, že by med pocházel z ČR, ačkoli tomu nasvědčoval jeho název „Český med“. Všech třicet odebraných vzorků, které SZPI označila za nebezpečné, byly vyrobeny společností Včelpo. Největšího distributora nebezpečných medů představoval obchodní řetězec Kaufland.¹⁶¹

Falšované medy

¹⁵⁹ Vysvětlení nevyhovujících parametrů. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/vysvetleni-nevyhovujicich-parametru.aspx>

¹⁶⁰ Potraviný na pranýři. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.potravinynapranryri.cz/Search.aspx?ext=y&sbranch=67&scustlocradius=2&lang=cs&design=default&archive=actual&listtype=tiles>

¹⁶¹ Potraviný na pranýři. Dostupné z: <http://www.potravinynapranryri.cz/Search.aspx?ext=y&sbranch=67&scustlocradius=2&lang=cs&design=default&archive=actual&listtype=tiles>

Přestože příslušný právní předpis upravuje maximální množství látky HMF, tři z dvanácti vzorků označených jako falšované obsahovaly její vyšší míru. K tomu zpravidla dochází při zpracování medu za použití vyšších teplot. Polovina falšovaných vzorků vykazovala nižší aktivitu enzymu diastáza, jejíž příčinou bývá stárnutí medu. U šesti vzorků nesouhlasila země původu medu, tuto skutečnost prokázala analýza pylových zrn, ta měla patřit rostlinám nevyskytujícím se v ČR. Kontrolou též neprošly tři medy na základě výskytu barviva amoniak - sulfitový karamel (E 150d), který slouží k barvení medu a jeho použití je vyloučeno právními předpisy. Ty umožňují pouze přidání jiného druhu medu. Čtyři vzorky nevyhověly svým obsahem, který byl falšován jinými sladidly, což porušuje specifikaci čistého medu. Dva kontrolované medy se neslučovaly s právním předpisem upravujícím maximální úroveň sacharózy. Další dva vzorky nevyhovovaly svou chutí, která byla pro med netypická. Jeden falšovaný vzorek se vyznačoval nízkou hladinou vodivosti medu, která je znakem nízkého obsahu minerálních látek. Mezi největší distributory falšovaných medů patří řetězce Globus a Tesco Stores ČR, a pochází především z výroby společností Včelpro, Medokomerc a Jan Kovář MED.¹⁶²

Nejakostní medy

Z pohledu kvality neprošlo kontrolou celkem osmnáct vzorků, z toho šestnáct nesplňovalo legislativní požadavky na aktivitu enzymu diastáza. Ta byla nižší, což značí stárnutí medu. Z právních požadavků nevyhověly tři medy na základě vyšší míry obsahu látky HMF. Jeden odebraný vzorek vykazoval příliš nízký součet obsahu fruktózy a glukózy, což jsou přirozená sladidla medu. Z pohledu výroby nejakostních medů stojí v popředí společnosti Včelapro, Včelpro a Medokomerc a do jejich distributorů se řadí Kaufland, Globus a další podnikatelé. Výše zmíněné vzorky medů pochází především z české výroby, jeden z Nizozemska a jeden z Německa.¹⁶³

¹⁶² Potraviny na pranýři. Dostupné

z:<http://www.potravinynapranryi.cz/Search.aspx?ext=y&sbranch=67&scustlocradius=2&lang=cs&design=default&archive=actual&listtype=tiles>

¹⁶³ Tamtéž

7.2.2 Kontrola SVS

Od počátku roku 2015 bylo SVS provedeno 283 kontrol, které byly zaměřeny na zpracovny medu. Během těchto kontrol bylo zjištěno pouze šest případů s určitým typem závady.

Nejvyšší limit obsahu sacharózy v medovicovém medu je dle vyhlášky 76/2003 Sb. stanoven na 5,5% hmotnosti obsahu, což porušila jedna z provozoven, kde se zmiňovaný obsah sacharózy pohyboval okolo 6,6% hmotnosti.

V další provozovně byla nalezena špína, nepořádek a velké množství odložených předmětů ve výrobním prostoru rozhřívacích spirál, zpracovně i skladu. V dané zpracovně zároveň nedocházelo k sanitaci.¹⁶⁴ Tou se rozumí provádění činností spojených s hygienou a zajištěním protiepidemických požadavků na základě příslušných předpisů, což je předpokladem zdravotní nezávadnosti a kvality potravin.¹⁶⁵ Ve věci sanitace neprošla i jiná provozovna z důvodu nedodržení frekvence odběru a vyšetřování stěrů po sanitaci.

Během kontrol byla zaznamenána vyšší úroveň látky HMF, ze zákona nesmí být její obsah nad 40 mg/kg, zde bylo naměřeno 55 mg/kg.

V otázce označení medu nevyhověl vzorek tím, že údaj o jeho čistém množství nebyl ve stejném zorném poli na obalu.¹⁶⁶

7.2.3 Testování medu v dTestu

V praxi to většinou bývá tak, že dojde-li během testování v dTestu k nalezení určitých nesrovnalostí, je s nimi příslušný odpovědný subjekt obeznámen a vyzván k jejich odstranění. V případě, že tak neučiní, kontaktuje dTest státní dozorový orgán, který je v této věci kompetentní a požádá ho o projednání.¹⁶⁷

¹⁶⁴ Mapy. *Státní veterinární správa* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/app/svs_pub/mapy_vk/#mapa=P08&obdobi=R2015

¹⁶⁵ Sanitace v potravinářství. In: *Hazard Analysis and Critical Control Point* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z:

<http://haccp.webnode.cz/sanitace-v-potravinarstvi/>

¹⁶⁶ Mapy. Dostupné z: http://eagri.cz/public/app/svs_pub/mapy_vk/#mapa=P08&obdobi=R2015

¹⁶⁷ Časopis dTest. In: *Facebook* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z:

<https://www.facebook.com/casopis.dTest/photos/a.171045956315393.45606.141041132649209/997873436965970/?type=3&theater>

Na testování bylo použito 17 medů, z toho 7 původem z ČR (Medocentrum Jan Löffelmann - květový pastový med přímo od včelaře, Včelpo - Med květový, Medokomerc - Český med květový, Jankar Profi - Český med pastový, Albert - Bio med květový, Billa Naše Bio - Med lesní květový smíšený, Product Bohemia - Med včelí květový lesní), 5 ze zemí EU a mimo EU (Lidl - Marlene Med květový, Spar - Blütenhonig med květový, Medokomerc - Med květový, Billa Clever - Med květový, Včelařský dvůr - Včelí med květový nektarový), 2 ze zemí EU a mimo EU + tropických oblastí (JSG - Med luční, Kaufland Stilla fiori - Honey floral med květový). Další pak pochází z Mexika Gepa - Bio Orangenblütenhonig bio květový med, z Argentiny Aleluya - Argentinský včelí med květový, z Kubu, Itálie a Bulharska Bihophar - Blütenhonig med květový.¹⁶⁸

Testování vycházelo z hodnocení určitých parametrů značících kvalitu medu (obsah vody, cukru, látky HMF, určité druhy pesticidů, pravost medu a deklarace). Analýza probíhala formou chemických rozborů a pomocí údajů na obale sloužících k informování zákazníka.

Jedním z ukazatelů kvality je **obsah vody** v medu, který nesmí přesáhnout 20%. Tato situace může nastat, pokud včelař vytočí med dříve, než jej včely dělnice v úlu zbaví přebytečné vody. Med je pak nedostatečně dozrálý a začne kvasit, což značí pěna na povrchu medu. Všechny z testovaných medů v tomto případě obstály a některé se dokonce vešly pod 17% obsahu vody.¹⁶⁹

Sacharóza ve větším množství není pro med přirozená, proto je její hranice legislativně stanovena na 5% s výjimkami pro některé druhy medů, například akátový nebo vojteškový. Sedm z testovaných medů mělo obsah sacharózy pod hranicí měřitelnosti (Medocentrum Jan Löffelmann, Lidl Marlene, Včelpo, Spar Blütenhonig, Jankar Profi, Bihophar Blütenhonig a Billa Naše Bio).¹⁷⁰

Látka **HMF** se v medu nevyskytuje přirozeně. Její obsah stoupá v závislosti na typu sacharidů, teplotě a době zahřívání a podmínkách skladování. Pokud bude použito při zahřívání a skladování medu vysokých teplot, ničí se jeho biologická hodnota, mizí vitaminy

¹⁶⁸ Med. *DTest.* 2012, **2012**(5), 6-13., str. 8 - 9

¹⁶⁹ Tamtéž, str. 7

¹⁷⁰ Tamtéž, str. 7 - 8

a enzymy, proto by tuto látku čerstvý med obsahovat neměl. Legislativní požadavky na maximální obsah HMF jsou 40 mg/kg, pro tropické oblasti je to 2x tolik (80 mg/kg) právě z důvodu vysokých teplot přirozených pro tropy. Této legislativní skulinky lze využít v neprospěch spotřebitelů, kdy výrobci použijí k výrobě starý nebo ve špatných podmínkách skladovaný med, přidají do něj směs medu z oblastí s tropickým klimatem a uvedou tuto skutečnost na obalu. Tímto legislativním manévrem se vejdou do stanoveného limitu a ušetří. V testu nevyhověl pro nadlimitní obsah HMF 52,4 mg/kg Včelí med květový nektarový firmy Moraviaprodukt – Česka, Lednice, naopak medy Medocentrum Jan Löffelmann a Jankar Profi překvapily svou nízkou mírou 2,0 mg/kg a 2,2 mg/kg. Také výrobky z oblastí s tropickým klimatem splnily tvrdší úroveň.¹⁷¹

K nařazení medu se používaly různá **sladidla**, například sirupy kukuřičné nebo třtinové, vědci ale vždy objevili způsob, jak toto falšování odhalit. V minulosti se těmito pokusům oklamat spotřebitele podařilo zabránit pomocí tak zvaných C4 cukrů a izotop uhlíku d13C, které mají vypovídací schopnost ve věci samotné manipulace s cukry. V posledních letech se na ředění medu začal používat sirup z obilí, k jehož odhalení slouží cizorodý enzym beta-fruktofuranosidáza a další dva enzymy medu vlastní - aminokyselina prolin a enzym diastáza. Tímto způsobem jsou falšovány následující medy: Kaufland Stilla fiori, Product Bohemia, Moraviaprodukt - Česka, Lednice a JSG Med. Výrobci JSG med a Product Bohemia porušili výrok vyhlášky o medu, která říká, že se do něho nesmí přidávat žádné další látky. Zmínění výrobci se snažili vylepšit barvu medu pomocí amoniaku - sulfitového karamelu (kód E150d). Toto barvivo spolu s HMF jsou považovány za rizikové.¹⁷²

Označení **biomedu** musí předcházet splnění přísných požadavků. Včely musí mít přístup v okruhu tří kilometrů k ekologicky pěstovaným plodinám, přirozené vegetaci nebo k plodinám, které jsou ošetřovány metodami šetrnými k životnímu prostředí. Těchto a dalších podmínek lze v českém prostředí těžko dosáhnout, čemuž nasvědčuje i tento test. Vzorky medů Billa Naše bio a Albert Bio med květový totiž obsahovaly insekticid acetamiprid, med Albert i insekticid thiacloprid. Zmíněné látky slouží jako chemické přípravky k hubení hmyzích škůdců na polích a řadí se do skupiny neonikotinoidů

¹⁷¹ Med. DTěst. 2012, 2012(5), 6-13., str. 10

¹⁷² Tamtéž, str. 10 - 11

s neurotoxickými účinky na hmyz, což může znamenat ztrátu orientační schopnosti včel. Dle vědeckého pokusu amerického časopisu Science se pod vlivem této látky 43% včel nedokázalo vrátit zpět do úlu. Zahraniční biomed z pomerančových květů z Mexika z hlediska pesticidů vyhověl. Dobrou zprávou je, že antibiotika, která nejsou u nás ani v jiných zemí EU povolena, žádný z testovaných medů neobsahoval.¹⁷³

Z oblasti **ochranných známek** existují na českém trhu pro medy dvě se stejným názvem „český med“. Tou starší z nich je Ochranná známka Českého svazu včelařů o. s. - Český med s vyobrazením včely v plástu s písmeny ČSV z roku 2000.

Obrázek 10 Český med Českého svazu včelařů



Zdroj: Splňujeme normu Český med. In: *Včelí produkt* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://vceliprodukt.webnode.cz/news/splnujeme-normu-cesky-med/>

Této značky je využíváno formou licence, kdy její logo Český svaz včelařů poskytuje svým členům, kteří musí splnit určité předpoklady pro kvalitu medu stanovené svazem. Tyto požadavky jsou přísnější než obsah české vyhlášky o medu, například maximálně 20 mg/kg HMF, 18% obsahu vody. Medy vyhovující stanoveným podmínkám jsou v tomto testu následující: Medocentrum Jan Löffelmann, květový pastový med přímo od včelaře a Včelpo Med květový.

Z roku 2010 pochází druhá ochranná známka v podobě tří úlů s nápisem „český med“, jejímž majitelem je firma Medoexport s. r. o. Jaroměř. Toto zobrazení tří úlů nese Český med květový firmy Medokomerc, Čestín, ale s normami od výše zmiňovaného svazu včelařů nijak nesouvisí.¹⁷⁴

¹⁷³ Med. *DTěst*. 2012, **2012**(5), 6-13., str. 11

¹⁷⁴ Tamtéž, str. 12

Obrázek 11 Český med společnosti Medoexport



Zdroj: Ochranná známka Český med. In: *Portály měst* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.portalmest.cz/obrazky/ochranna-znamka-cesky-med.jpg>

Nejlepšího hodnocení dosáhl Medocentrum Jan Löffelmann květový pastový med přímo od včelaře a nejlepší poměr mezi kvalitou a cenou drží Lidl Marlene Med květový.¹⁷⁵

7.3 Vlastní průzkum mezi spotřebiteli

Cílem průzkumu bylo zjistit celkový přístup české populace k problematice BP, ověřit jejich informovanost v této oblasti a zmapovat spotřebitelské chování při nákupu medu. Na základě těchto tří cílů bylo položeno 13 otázek, které byly rozděleny do tří tematických bloků.¹⁷⁶

Sběr dat probíhal mezi 29. 3. 2016 a 12. 4. 2016 a zúčastnilo se ho 116 respondentů, kteří byli rozděleni jak podle věku, tak podle úrovně dosaženého vzdělání. Průzkumu se zúčastnilo 39 lidí ve věku 15 - 24 (34 %), 59 lidí ve věku 24 - 39 (51 %), 16 lidí ve věku 40 - 54 (14 %) a 2 lidi ve věku 55 a více (2 %). Další členění respondentů probíhalo na základě úrovně dosaženého vzdělání, kdy 8 lidí má dokončené základní vzdělání (7 %), 2 lidí střední bez maturity (2 %), 55 lidí střední s maturitou (47 %), 3 lidi vyšší odborné vzdělání (3 %) a 48 lidí má vysokou školu (41 %).¹⁷⁷

Součástí komentářů mého průzkumu je i porovnání zjištěných informací s výsledky průzkumu SZPI provedeného prostřednictvím ČSÚ, který probíhal od 27. 10. 2015 do 4. 11. 2015 a zúčastnilo se ho 1019 členů české populace starší 18 let. Srovnání je uskutečněno pouze u otázek, které se spolu shodují.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Med. *DTest*. 2012, **2012**(5), 6-13., str. 7

¹⁷⁶ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁷⁷ Tamtéž

¹⁷⁸ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

Cílem průzkumu SZPI bylo zjistit způsob chování průměrného spotřebitele při nákupu potravin. Měl pomoci odhalit problémy z oblasti bezpečnosti, kvality a falšování potravin, se kterými se spotřebitelé během nákupu setkávají a způsob řešení, který v tomto případě využívají. Obsah dotazníku byl zaměřen i na informovanost spotřebitelů a zdroje, kterých je využíváno. Spotřebitelé zde mohli ohodnotit instituce zajišťující kvalitu, nefalšování a BP. Zároveň zde byly formulovány i otázky týkající se znalosti a hodnocení činnosti SZPI.¹⁷⁹

7.3.1 Názor spotřebitelů na téma bezpečnost potravin

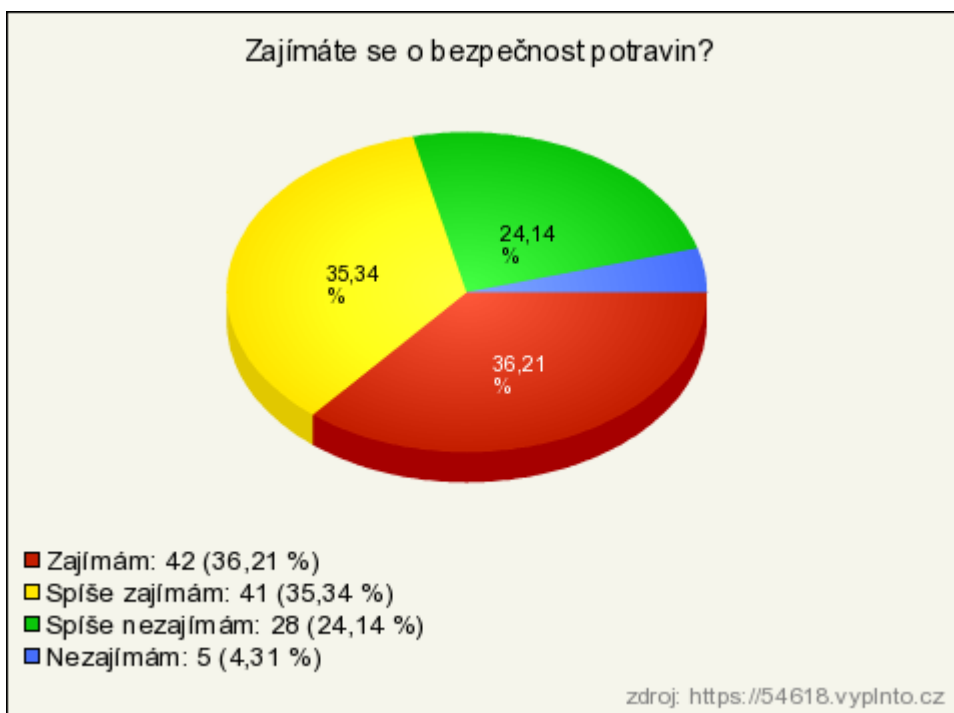
Zájem o bezpečnost potravin

Mým předpokladem bylo, že na otázku zájmu o BP odpoví převážná většina kladně. Myslím si, že toto téma je poměrně aktuální, protože se o něj spotřebitelé zajímají. Tento předpoklad se potvrdil na základě mého průzkumu, kde 72 % spotřebitelů uvedlo, že se o BP „přímo zajímají“ nebo „spíše zajímají“, pouze 24 % se „spíše nezajímají“ a 4 % se „nezajímají vůbec“. Co se věku týče, nejsou mezi jednotlivými věkovými skupinami žádné výkyvy v zájmu o BP. Z průzkumu vyplynulo, že v rámci dosaženého vzdělání se o BP „zajímá“ nebo „spíše zajímá“ 74 % osob s ukončenou SŠ s maturitou a 67 % s ukončeným vysokoškolským vzděláním. Překvapilo mě, že se osoby s ukončenou VŠ o tuto problematiku „spíše nezajímají“ s téměř 30 %, což je o 8 % více než u lidí s ukončenou SŠ.¹⁸⁰

¹⁷⁹ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

¹⁸⁰ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Graf 1 Zájem o bezpečnost potravin



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Úroveň informovanosti spotřebitelů

Mým předpokladem, že s výrokem „spotřebitelé jsou ohledně BP dostatečně informovaní“, bude většina respondentů buď „souhlasit“ nebo „spíše souhlasit“, se mi nepotvrdilo. Nejvíce, a to 43 %, dotázaných, s tímto výrokem „spíše nesouhlasí“, přičemž takto odpovědělo téměř 50% lidí ve věku 15 - 24 let, kteří mají oproti starší generaci daleko lepší přístup k informacím. S možností „spíše souhlasím“ se ztotožnilo 24% dotázaných, z toho nejvíce (31 %) ve věkové skupině 40 - 54 let. Důvod spatřuji především v tom, že tito lidé mají srovnání se situací z minulých let, proto dnešní stupeň informovanosti hodnotí kladně. S tím, že je informovanost spotřebitele dostatečná, „spíše nesouhlasí“ téměř polovina vysokoškolsky vzdělaných lidí. V tomto ohledu mohu říci, že pokud projeví lidé o tuto problematiku zájem, potřebné informace si lze lehce opatřit (viz. Kapitola č. 6).¹⁸¹

¹⁸¹ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Graf 2 Hodnocení informovanosti spotřebitelů v oblasti BP



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Hodnocení zajištění BP v ČR

Mým předpokladem nejčastější odpovědi na otázku BP byla známka „chvalitebný“ až „dobrý“, protože se v poslední době nevyskytla potravinová aféra, která by hodnocení mohla zhoršit. Což se mi na základě odpovědí respondentů potvrdilo. První zmíněnou známku uvedlo 29 % a hned za ní 28,5 % tu druhou, „výbornou“ zvolily pouze 4 %.¹⁸² O něco lépe, ale podobně dopadl průzkum ČSÚ, během kterého respondenti hodnotili celkovou ochranu spotřebitele v oblasti kvality, bezpečnosti a falšování potravin ze 7 % „velmi dobře“, z 39 % „spíše dobře“ a z 35 % „ani dobře ani špatně“.¹⁸³

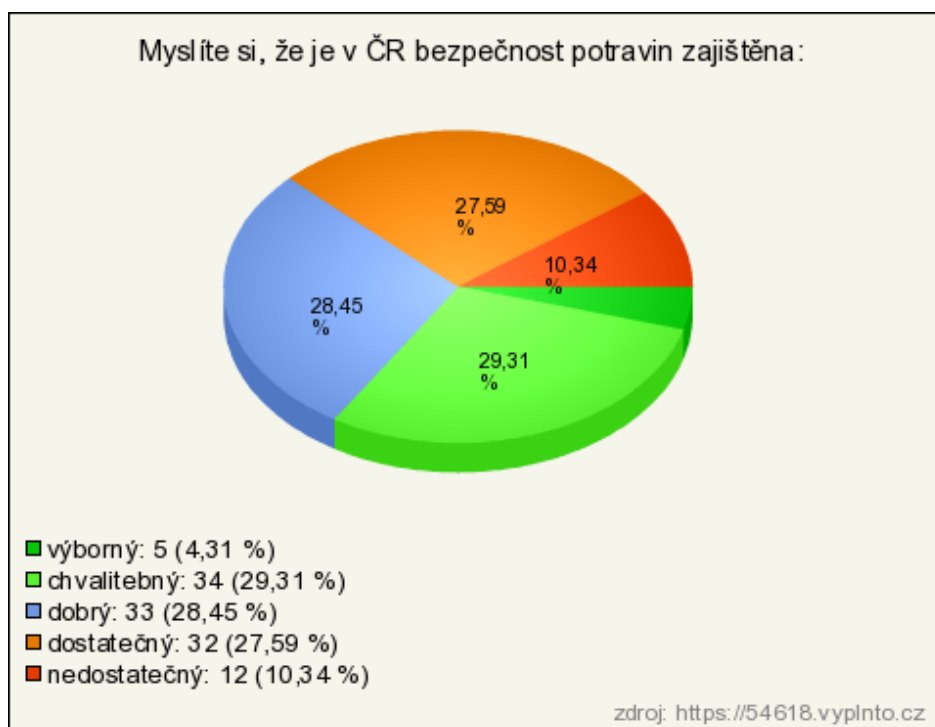
Dle věku hodnotilo zajištění BP jako „chvalitebné“ nejvíce spotřebitelů mezi 25 - 39 roky, zároveň ho tato věková skupina hodnotila jako „nedostatečné“ nejméně ze všech skupin (18 %). Do výsledku se pravděpodobně promítá celkový zájem této věkové skupiny o informace

¹⁸² Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁸³ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

v oblasti BP. Rozdíl v hodnocení lze vysledovat i mezi úrovněmi vzdělání, kdy s hodnocením, že je zajištění BP pouze „dostatečné“ se ztotožnilo 31 % středoškolsky vzdělaných lidí, což je o 10 % více než u zástupců vysokoškolsky vzdělané populace. U hodnocení „dobrý“ tomu bylo právě naopak s rozdílem 13 %. Tento fakt lze vysvětlit celkově vyšší vzdělaností a tudíž i motivací hledat si příslušné informace, na základě kterých pak lidé hodnotí danou problematiku.¹⁸⁴

Graf 3 Hodnocení zajištění BP v ČR



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Názor na značky kvality potravin

Názor na značky kvality potravin typu Klasa, Český výrobek, Bio, byl převážně negativní s 46,5 %, pozitivní s 33,5 % a zbylých 20 % na to nemá názor. Tyto výsledky nepotvrdily můj předpoklad, který očekával převážně pozitivní ohlas vzhledem k příslušným parametrům, jež musí značky kvality splňovat.¹⁸⁵ Stejného názoru jako lidé mého průzkumu

¹⁸⁴ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁸⁵ Tamtéž

byli i respondenti průzkumu ČSÚ, kteří preferují výrobky označené certifikátem kvality ze 45 % a BIO z 23 %.¹⁸⁶

Na negativní odpovědi se podílely především věkové skupiny 25 - 39 let s téměř 50 % a 40 - 54 s dokonce 56 %. Hlavní důvod tohoto postoje spatřuji v tom, že si lidé dokážou obstarat stejně kvalitní ověřené výrobky cenově výhodnější bez daného označení. Což potvrzuje i fakt, že spousta kvalitních výrobků splňujících parametry pro bio potraviny toto označení nenese z důvodu splnění složitých administrativních podmínek. Naopak u respondentů ve věku 15 - 24 převažovaly pozitivní odpovědi se 41 %, což může být dáno i tím, že mladší lidé se spíše ztotožní s novými trendy a záležitost existence značek kvality není dlouhodobá.¹⁸⁷

Graf 4 Názor na značky kvality



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁸⁶ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

¹⁸⁷ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

7.3.2 Úroveň informovanosti spotřebitelů

Znalost webového portálu Potraviny na pranýři

Znalost webového portálu je na 54 %, ale z toho jej 32 % vůbec nenavštěvuje, což mě překvapuje vzhledem k celkovému pozitivnímu postoji k tématu BP.¹⁸⁸ O poznání hůře dopadl průzkum provedený ČSÚ, podle něhož zná tyto stránky pouze 24 % a z toho je pravidelně navštěvuje 3 % a čas od času 35 %.¹⁸⁹

Zajímavé zjištění přinesl průzkum v tom, že s nejvíce procenty (75) se na celkové znalosti stránek podíleli spotřebitelé ve věku 40 - 54 a naopak s nejméně procenty (36) lidé ve věku 15 - 24 let. Tuto skutečnost si vysvětlují tím, že mladí lidé v tomto věku neřeší ještě tolik problematiku zdraví, což by se mohlo změnit díky mobilní aplikaci Potraviny na pranýři, která funguje od roku 2013 a má za cíl právě tuto nižší věkovou skupinu. Dle ČSÚ z respondentů znajících Potraviny na pranýři je o mobilní aplikaci informována třetina z nich, desetina ji má staženou, ale využívají ji aktivně pouze 4 %.¹⁹⁰

Graf 5 Znalost webového portálu Potraviny na pranýři



¹⁸⁸ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁸⁹ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

¹⁹⁰ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

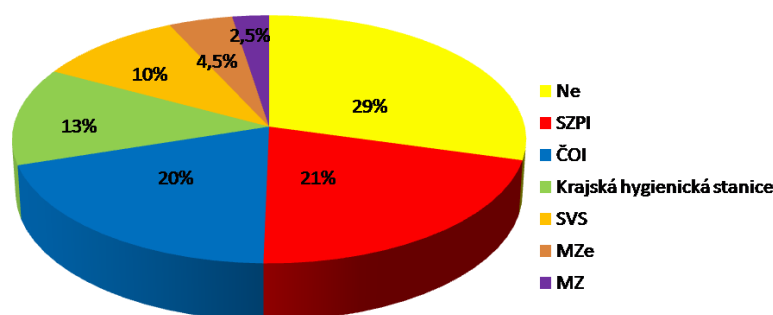
Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Znalost orgánů zajišťujících bezpečnost potravin

U této otázky jsem předpokládala největší počet odpovědí s „ČOI“, neboť je tato instituce nejvíce zmiňovaná v médiích. Vzhledem k pozitivnímu postoji k problematice BP mě tedy překvapila odpověď s nejvíce procenty (29), kdy respondenti nedokázali uvést jediný orgán zajišťující BP. Z 21 % si lidé vzpomněli na SZPI a hned za ní s 20 % na ČOI.¹⁹¹

Ve stejné otázce průzkumu ČSÚ nejvíce bodovala ČOI s 46 %, hygienické stanice s 35 % a SZPI s 19 %. Značný rozdíl nastal v odpovědi, kdy si respondenti nevzpomněli na žádnou instituci. V průzkumu ČSÚ to bylo pouze 5,5 % (odpověď s nejméně procenty), v mém průzkumu 29 % (odpověď nejvíce uváděná). Příčinou rozdílu může být nepoměr ve velikosti zkoumaného souboru respondentů (1019 : 116).¹⁹² S nejvíce procenty (33) ze všech věkových skupin na otázku nedokázali odpovědět lidé ve věku 15 - 24 let. Tento fakt přisuzuji celkovému přístupu mladých lidí, kteří mají v tomto věku jiné zájmy a priority.¹⁹³

Graf 6 Znalost institucí zajišťujících bezpečnost potravin v ČR



¹⁹¹ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁹² Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebite-l-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

¹⁹³ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Sledovanost složení na obalu potravin

V případě sledovanosti složení na obalu potravin se potvrdil můj předpoklad, kdy 47 % respondentů tyto údaje sleduje a stejný poměr spotřebitelů uvedl, že složení sleduje někdy. Úplný nezájem projevilo pouze 5 % lidí.¹⁹⁴ Průzkum ČSÚ ukázal v tomto případě jiná čísla respondentů, kteří informace na obalech potravin čtou vždy (10 %) nebo jen u potravin, které neznají (39 %), z toho (49 %) přímo složení sleduje 57 %.¹⁹⁵

Z průzkumu vzešlo, že složení na obale sledují vždy nejvíce lidé ve věku 25 - 39 let (53 %). Důvodem může být celkový zájem o bezpečné a kvalitní potraviny a zároveň potřebné informace, na základě kterých dokážou spotřebitelé hodnotit a rozhodovat se. Rozdíl byl zjevný i v úrovni vzdělání, kdy složení sledovalo vždy 52 % vysokoškolsky vzdělaných respondentů, což bylo o 6% více než těch středoškolsky.¹⁹⁶

Graf 7 Úroveň sledovanosti složení potravin



¹⁹⁴ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁹⁵ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

¹⁹⁶ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Sledovanost data spotřeby na obalu potravin

Na znalosti údaje o datu spotřeby dbá ještě více procent respondentů (69 %), a to vždy. Alespoň někdy se o datum spotřeby zajímá 24 % spotřebitelů. Výsledky splnily mé očekávání, neboť tento údaj považují za více sledovaný obecně mezi lidmi.¹⁹⁷ Můj předpoklad potvrdily i výsledky ČSÚ, kdy z výše uvedených 49 % respondentů průzkumu, kteří sledují informace na obalech potravin, se o informaci o datu spotřeby zajímá 92 %.¹⁹⁸

Graf 8 Úroveň sledovanosti data spotřeby potravin



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

7.3.3 Zmapování nákupního chování spotřebitelů při výběru medu

Preference medu

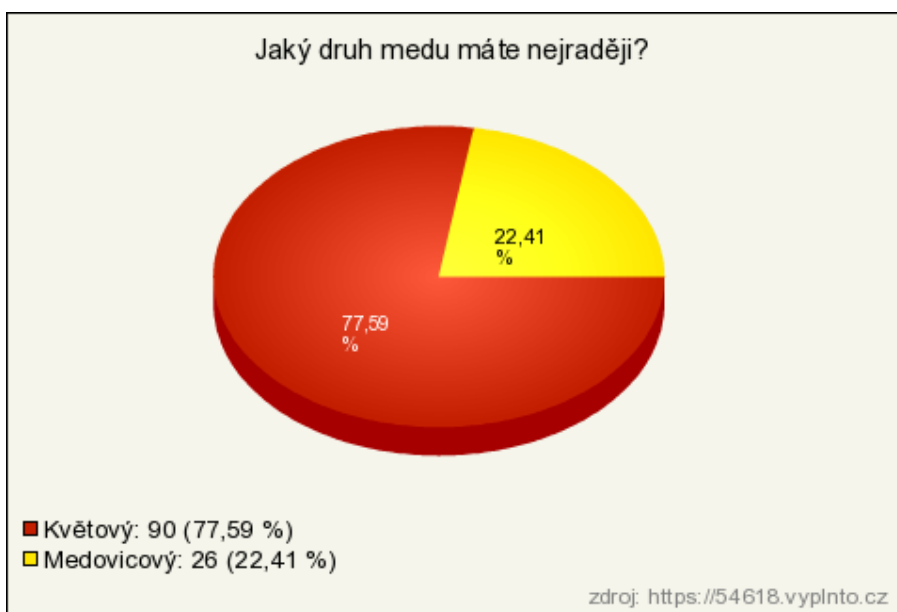
Můj odhad v případě preference medu se potvrdil. Celkem 78 % respondentů dalo přednost květovému medu před medovicovým. Hlavní důvod vidím v tom, že květový med je o něco

¹⁹⁷ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

¹⁹⁸ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

sladší než lesní a pokud pochází z jedné rostliny, mohou si spotřebitelé vybrat přímo med s označením lipový, řepkový a podobně.¹⁹⁹

Graf 9 Preference určitého druhu medu



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Prodejní místa, kde spotřebitelé nejčastěji nakupují med

Můj předpoklad, že lidé nejvíce nakupují med v obchodních řetězcích z důvodu nejlepší dostupnosti a pohodlnosti, se nepotvrdil. Při svých nákupu upřednostňují drobné včelaře z 69 % a nebo si pro něj chodí na farmářské trhy z 11 %, obchodní řetězce využívají k nákupu pouze z 10 %.²⁰⁰

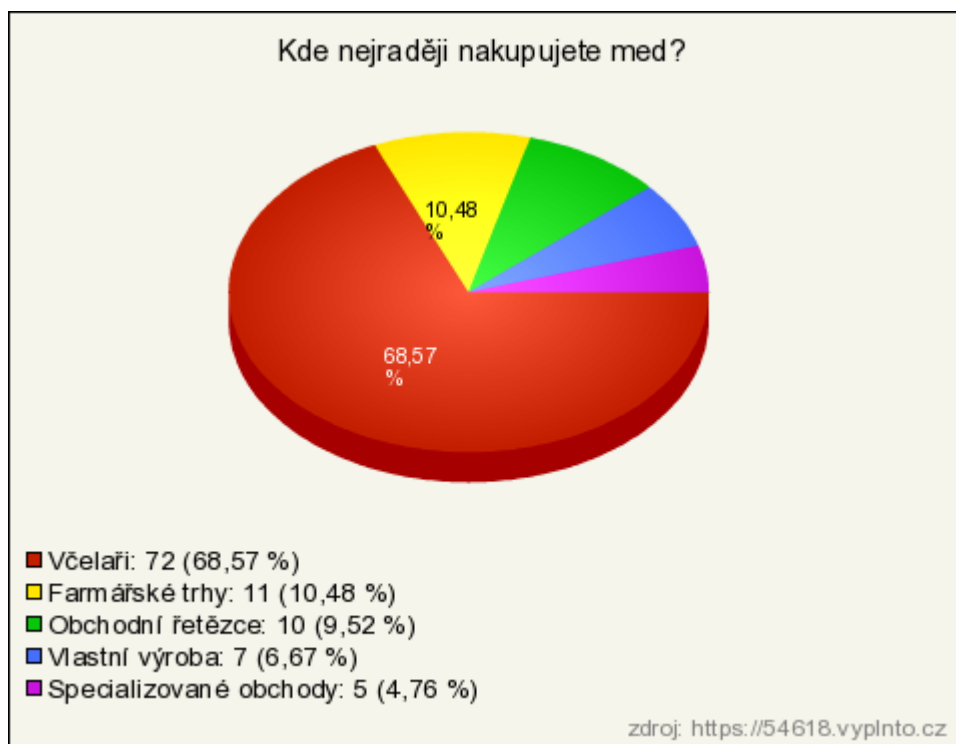
Mladí lidé ve věku 15 - 24 nakupují med na farmářských trzích o 10 % méně než ostatní věkové skupiny, o stejnou výši (10 %) upřednostňují jeho nákup v obchodních řetězcích. Důvodem může být časová úspora nákupu širokého sortimentu pod střechou jednoho obchodního řetězce. Vysokoškolsky vzdělaní lidé nakupují nejvíce med přímo od včelařů a to ze 71 %, což je o 15 % více než středoškolsky vzdělaní lidé, kteří jej o to více nakupují

¹⁹⁹ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

²⁰⁰ Tamtéž

v obchodních řetězcích (o 13% více). Příčinou rozdílu může být, že si lidé s VŠ celkově uvědomují hodnotu svého zdraví a chtějí tělu dodávat co nejkvalitnější potraviny.²⁰¹

Graf 10 Nejčastější místa, kde spotřebitelé nakupují med



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Důvod výběru prodejního místa, ve kterém spotřebitel uskutečňuje nákup medu

Vzhledem k největšímu procentu lidí, kteří nakupují med přímo u včelařů, se dalo předpokládat, že pro ně bude nejdůležitějším aspektem právě kvalita (70 %). Při nákupu medu lidé z 12% hledí i na polohu (vzdálenost prodejního místa), což si dovedu vysvětlit právě tím, že med nakupují v obchodních řetězcích z 10%, které mají nejbližší.²⁰²

Věkovou skupinu 25 - 39 let ovlivňuje při výběru prodejního místa nejvíce kvalita medu (68%). Tato skutečnost může být zapříčiněna tím, že lidé této věkové skupiny se nemusejí tolik ohlížet na vzdálenost jako lidé mladší věkové skupiny, neboť mají již vlastní dopravní prostředek. Věková skupina 40 - 54 let se může řídit při výběru prodejního místa spíše cenou

²⁰¹ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

²⁰² Tamtéž

medu. Oproti lidem vzdělaným středoškolsky je pro absolventy vysokých škol kritérium kvality medu při výběru prodejního místa o 7 % důležitější, čímž lze potvrdit můj úsudek v komentáři u předchozí otázky.²⁰³

Graf 11 Důvod výběru místa nákupu



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Nejdůležitější aspekt při výběru medu

Zde mě výsledky průzkumu překvapily, protože nejdůležitějším kritériem při výběru medu se stal se 45 % výrobce medu, následně s 16 % druh medu a překvapivě cena byla rozhodující pouze s 12 %. U ceny jsem předpokládala více procent, neboť považuji český národ stále za poměrně dost cenově orientovaný.²⁰⁴ Výsledky mého průzkumu potvrzuje i průzkum ČSÚ, který též přisuzuje největší důležitost původu medu, následně vzhledu a konzistenci a na třetím místě ceně.²⁰⁵

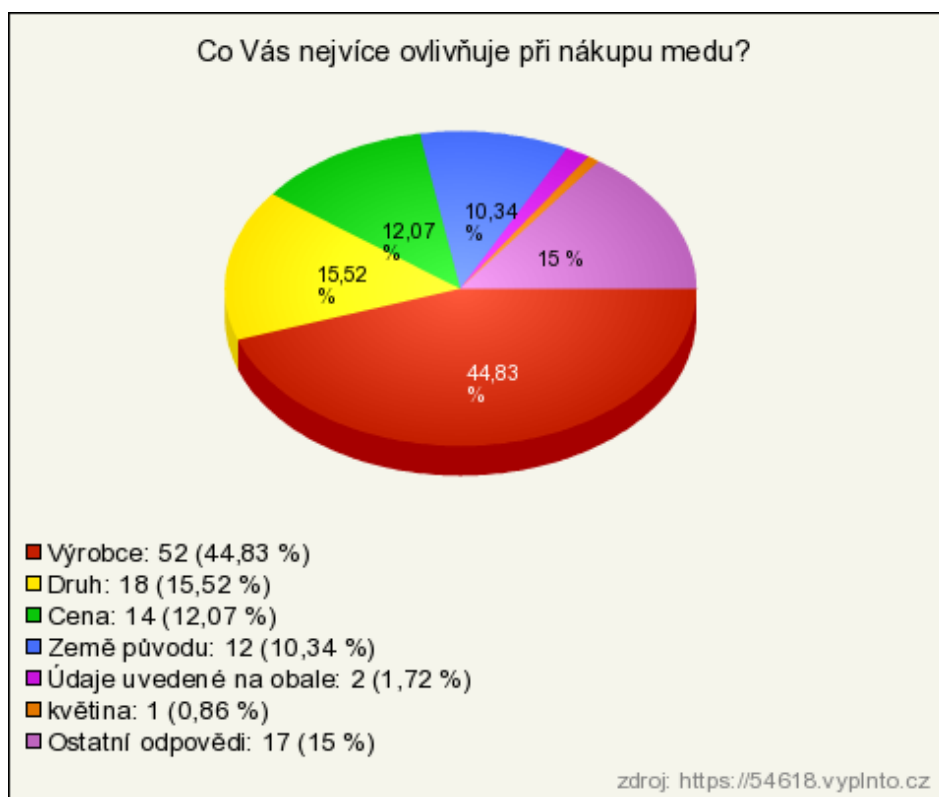
²⁰³ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

²⁰⁴ Tamtéž

²⁰⁵ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

Z hlediska věku byla cena nejvíce preferovaná při výběru medu lidmi nejmladší věkové skupiny (15 - 24let), a to o 10 % více než ostatními. Většina lidí v tomto věku ještě studuje nebo pracuje krátce, proto nemá tolik finančních prostředků. Pozoruhodnou informaci přinesl průzkum ohledně země původu medu, na kterou se ohlíží nejvíce (25 %) lidé ve věku 40 - 54 let.²⁰⁶ Tento fakt může být způsoben určitou skeptičností vůči výrobkům z cizích států, což dokazuje i průzkum ČSÚ, kdy čeští spotřebitelé věří domácím výrobkům více než zahraničním, a to řádově o dvě desetiny.²⁰⁷ Největší dlouhodobý propad co do kvality zaznamenaly mezi respondenty výrobky ze zemí Polska, Číny a Německa. Cenově orientovaní při nákupu medu jsou více (16 %) středoškolsky vzdělaní lidé, a to je dvakrát více než vysokoškoláci. Důvodem může být předpoklad, že lidé s VŠ mají vyšší mzdu a tudíž pro ně cena nemusí být nejdůležitějším hlediskem při výběru.²⁰⁸

Graf 12 Nejdůležitější kritéria při výběru medu



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

²⁰⁶ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

²⁰⁷ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

²⁰⁸ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Nejdůležitější faktor nákupu v případě širšího výběru medu

V otázce širšího výběru medů jsem předpokládala, že nejvíce procent zaujmou možnosti „Předešlá kladná zkušenost“ a „Průměrná kvalita i cena“, neboť i průzkum ČSÚ ukázal, že spotřebitelé jsou věrni určitým výrobkům. Zároveň od roku 2005 klesl o 13 % počet respondentů, kteří informace na obalech čtou, což může být zapříčiněno právě konzervativním chováním spotřebitelů.²⁰⁹ Tento předpoklad se v mém průzkumu potvrdil, neboť na „Předešlou kladnou zkušenost“ dá nejvíce (35 %) spotřebitelů. Avšak téměř 30 % lidí se rozhoduje na základě nejvyšší kvality posuzované podle složení uvedeném na obalu potravin. Na základě výsledků mého průzkumu nejde o velké překvapení vzhledem k tomu, že složení na obalu potravin čte 47 % spotřebitelů vždy a dalších 47 % alespoň někdy.²¹⁰

Nejvíce věrni určitému výrobku jsou lidé ve věku 40 - 54 let, kteří se rozhodují na základě „Předešlé kladné zkušenosti“ z 50 %, což lze přisuzovat jejich víceletým zkušenostem s různými výrobky. Tato věková skupina se zároveň nejméně (13 %) podílí v případě širšího výběru medu na nákupu toho nejkvalitnějšího dle složení. Pro lidi ve věku 15 - 24 let je toto kritérium poměrně o dost důležitější (36 %). Důvodem může být malé písmo na obalu potravin, které mohou mít lidé starší věkové skupiny problém přečíst. Příčinou může být špatná čitelnost údajů nejen pro starší občany. Tento fakt dokazuje i průzkum ČSÚ, v němž uvedli respondenti jako hlavní důvod nečtení údajů na obalech potravin právě jejich nečitelnost z 36 %.²¹¹

²⁰⁹ Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

²¹⁰ Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

²¹¹ Tamtéž

Graf 13 Nejdůležitější kritérium v případě širšího výběru medu



Zdroj: Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo nastínit systém zajištění bezpečnosti potravin v EU i ČR a ten představit prostřednictvím prezentace výsledků kontrol medu provedených dozorovými orgány. Pohled danou problematiku ze strany spotřebitelů udává vyhodnocení průzkumu veřejného mínění.

Od počátku roku 2015 doposud bylo nalezeno šedesát tři nevyhovujících vzorků medu prostřednictvím kontrol SZPI a SVS. U třiceti vzorků byla prokázána existence reziduí antibiotik, kterých nesmí být v EU využíváno pro léčení včel. Deset vzorků nepotvrdilo svůj český původ, neboť obsahovaly pylová zrna rostlin nevyskytujících se v ČR. Šest medů přesahovalo maximální možné množství látky HMF, což je způsobeno vyššími teplotami při zpracování medu. U dvaceti dvou medů bylo podezření na starší původ vzhledem k parametru enzymu diastáza, který vykazoval nižší aktivitu. Tři testované medy byly dobarveny pomocí barviva amoniak – sulfitový karamel (E 150d). Pět vzorků porušovalo právní předpisy obsahem jiných sladidel a další dva nesplnily maximální úroveň sacharózy. Netypickou chutí se vyznačovaly dva vzorky medů. Nízký obsah minerálních látek vykazoval jeden med na základě nízké hladiny vodivosti. Jeden odebraný vzorek nevyhověl nízkým obsahem přirozených sladidel medu (fruktózy a glukózy). Dvě provozovny zanedbávaly čistotu nedostatečnou sanitací. Špatné označení nesl jeden vzorek medu, protože údaj o čistém množství nebyl ve stejném zorném poli. Převážná většina nevyhovujících medů pocházela od společnosti Včelpo, kterou vlastní Český svaz včelařů. Největšího distributora nevyhovujících medů představoval Kaufland.

Součástí diplomové práce byl průzkum veřejného mínění. Výsledky prokázaly pozitivní přístup k problematice BP ze strany veřejnosti, neboť se o ni „zajímá“ nebo „spíše zajímá“ 72 % respondentů. Zároveň ale 43 % dotázaných si myslí, že spotřebitelé nejsou dostatečně informováni v této oblasti. Když měli ohodnotit celkové zajištění bezpečnosti potravin v ČR, shodli se z 29 % na známce „chvalitebné“ a z 28 % na „dobré“. Poměrně negativní závěr přináší otázka zaměřená na důvěryhodnost ve značky kvality potravin (Klasa, Český výrobek, Bio,...), kterým nevěří 46,5 % lidí, 33 % odpovědělo kladně a zbylých 20 % nemá názor.

O existenci webového portálu Potraviný na pranýři provozovaného SZPI je informováno 54 % respondentů, ale na tyto stránky zavítá pouze 22 % z nich. Když měli spotřebitelé vyjmenovat orgány podílející se na zajištění bezpečnosti potravin v ČR, nejvíce procent z nich (29) si nedokázalo vzpomenout ani na jediný, 21% uvedlo SZPI a 20 % znalo ČOI. Co se týče otázek zaměřených na sledovanost údajů na obalu potravin, tak 69 % spotřebitelů dbá na znalost o datu spotřeby, 47 % se vždy zajímá o informace specifikující složení potravin a dalších 47 % obsah zajímá alespoň někdy.

Během mapování spotřebitelského chování při nákupu medu uvedlo 78 % respondentů, že při výběru sáhnou spíše po květovém medu než po medovicovém. Průzkum odhalil, že téměř 70 % lidí využívá ke spotřebě med přímo od včelařů a 11 % důvěřuje prodejčům na farmářských trzích. Vzhledem k uvedenému není překvapení, že hlavní důvod výběru místa nákupu představuje kvalita (70 %). Když si měli respondenti vybrat nejdůležitější aspekt, na který hledí při výběru medu, označili s nejvíce procenty (45) výrobce, na druhém místě s 16 % je rozhodující druh medu a překvapivě až na třetím místě s 12 % stojí cena. V případě širšího výběru medů dává nejvíce procent (35) spotřebitelů na „především kladnou zkušenost“ a téměř 30 % se zaměří na posouzení nejvyšší kvality podle složení uvedeného na obalu potravin.

V posledních letech narůstá počet případů falšování potravin. Tento fakt dokazují i výsledky kontrol provedené SZPI a SVS, které odhalily poměrně dost výrobců snažících se při zpracování medu oklamat spotřebitele. Prospěchu se snaží dosáhnout falšováním zákonem stanovených parametrů. Některé z medů jsou považovány za zdraví nebezpečné. Situace se bude v budoucnu odvíjet od celkového postoje spotřebitelů k této problematice, neboť právě oni by se měli snažit tyto problémy spojené s falšováním řešit a nepřehlížet je. Pokud budou dobře znát svá práva, budou se moci lépe bránit. V této diplomové práci je zohledněno hodnocení medů v dTestu, jehož existence je právě výsledkem spotřebitelského sdružení.

Další negativní trend představují nové procesy obdělávání zemědělské půdy, v rámci kterých je hojně využíváno pesticidů v zemědělství. Následkem těchto látek jsou potraviny obsahující rezidua. Tento fakt potvrdily i kontroly medu SZPI v praktické části diplomové

práce. Od počátku roku 2015 odhalily třicet medů, které se vyznačovaly obsahem reziduí pesticidů. Příslušné látky jsou považovány za nebezpečné a tudíž zákonem zakázané. Podpořit ochranu spotřebitelů v této věci lze pomocí aktualizací pravidelných kontrol. Z výše uvedeného vyplývá, že je SZBP nezbytným předpokladem ochrany spotřebitelů, na jehož vývoji je třeba neustále pracovat.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

Kontrola dodržování práva EU prováděná Evropskou komisí. *Cesta do Evropské unie*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2000, s. 16.

Legislative process. USHER, John. *EC Institutions and Legislation*. New York: Addison Wesley Longman Limited, 1998, 102 - 103. ISBN 0 582 277507.

Ochrana spotřebitele v systému českého práva. KOTOUČOVÁ, Jiřina a Zbyněk ŠVARC. *Ochrana spotřebitelů (vybrané otázky právní úpravy)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2007, 6 - 7. ISBN 978-80-245-1262-4.

Vládní odpovědnost za přidělování gescí pro vnitrostátní implementaci práva EU. ZEMÁNEK, Jiří. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, 211 - 223. ISBN 978-80-86855-81-3.

Zákonné vymezení přestupku. ŠKUREK, Martin. *Evropské správní právo trestní a postihování přestupků v ČR*. Praha: Nakladatelství Leges, 2015, s. 31. ISBN 978-80-7502-094-9.

Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii. Praha: Sdružení obrany spotřebitelů ČR, 2001.

Periodikum

Med. *DTest*. 2012, (5), 6-13.

Právní předpisy

Zákon č. 68/1984 Sb., o České obchodní inspekci. In: *Sbírka zákonů*, 1984.

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích. In: *Sbírka zákonů*, 1997.

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (veterinární zákon). In: *Sbírka zákonů*, 1999.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. In: *Sbírka zákonů*, 2000.

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci. In: *Sbírka zákonů*, 2002.

Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském. In: *Sbírka zákonů*, 2002.

Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech. In: *Sbírka zákonů*, 2007.

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). In: *Sbírka zákonů*, 2012.

Nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanoví systém rychlého varování o vzniku rizika ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv. In: *Sbírka zákonů*, 2005.

Vyhláška č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony. In: *Sbírka zákonů*, 2003.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. In: *ASPI [právní informační systém]*, 2002.

Směrnice Rady 2001/110/ES ze dne 20. prosince 2001 o medu. In: *ASPI [právní informační systém]*, 2001.

Internetové zdroje

Bezpečnost potravin v EU. In: *Evropská unie* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/food/index_cs.htm

Co je to BIO. In: *Biospotřebitel* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/co-je-to-bio>

Codex Alimentarius. In: *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2016 [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/about-codex/en/>

Codex Alimentarius. In: *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2016 [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/about-codex/codex-timeline/en/>

COMMITTEE ON THE ENVIRONMENT, PUBLIC HEALTH AND FOOD SAFETY. *Epp group in the european parliament* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.eppgroup.eu/ENVI>

Časopis dTest. In: *Facebook* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/casopis.dTest/photos/a.171045956315393.45606.141041132649209/997873436965970/?type=3&theater>

Český výrobek. In: *FOODNET: Informační systém PK ČR* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.foodnet.cz/slozka/?jmeno=Zna%C4%8Dka+%22%C4%8Cesk%C3%BD+v%C3%BDrobek%22&id=1086>

Databáze nebezpečných výrobků. In: *DTest* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/nebezpecne-vyrobyky>

Databáze potravin. In: *Zdravá potravina* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zdravapotravina.cz/h/med?description=med>

Dozorové orgány. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/kontrola-potravin-a-krmiv/>
DTest. In: *Periodik* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.periodik.cz/predplatne/casopis.php?akce=titul&titul=100848>

European Food Safety Authority. In: *European Comission* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/food/efsa_en.htm

Evropská komise - DG SANTE. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/kontrolni-auditni-mise-eu/dg-sanco-1.html>

Evropský hospodářský a sociální výbor. *Česká podnikatelská reprezentace při EU v Bruselu* [online]. 25.08.2015 [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.cebre.cz/cz/aktualni-temata/tema-19/>

Health and food safety. In: *European Commission* [online]. [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/about_us/who_we_are_en.htm

Historie a zaměření. In: *Výzkumný ústav živočišné výroby* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.vuzv.cz/index.php?p=historie&site=default>

Historie ochrany práv kupujících. In: *Česká obchodní inspekce* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>

Informační leták "Bezpečnost geneticky modifikovaných potravin a krmiv". In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/legislativa/geneticky-modifikovane-potraviny-a/informacni-letak-bezpecnost-geneticky.html>

Jak uchovávat med. In: *Bez medu to nejde* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://med-honey.webnode.cz/jak-uchovavat-med/>

Journal of Food and Nutrition Research. In: *Výzkumný ústav potravinářský* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.vup.sk/index.php?start&mainID=2&navID=14>

Katalog přídatných látek. In: *DTest* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/ecka>

Key facts. Committee of the Regions [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/key-facts.aspx>

Komise pro přírodní zdroje. In: *Výbor regionů* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://176.65.73.93/cs/activities/commissions/nat/Pages/nat.aspx>

Kontrolní činnost SZPI. *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/kontrolni-cinnost-szpi.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Koordinační skupina bezpečnosti potravin. Ministerstvo zemědělství ČR [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/bezpecnost-potravin/koordinacni-skupina-bezpecnosti-potravin/>

KRUTÍLEK, Ondřej. Fáze legislativního procesu v EU. In: *EUROSKOP.CZ* [online]. [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/8898/sekce/faze-legislativniho-procesu-v-eu/#_ftn1

Legislativa. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/legislativa.aspx>

Mapy. *Státní veterinární správa* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/app/svs_pub/mapy_vk/#mapa=P08&obdobi=R2015

Mezinárodní konference FOOD FORUM 2016. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/mezinarodni-konference-food-forum-2016.html>

Ministerstvo zemědělství vyhlašuje II. kolo výběrového řízení na podporu projektů nestátních neziskových organizací na rok 2016. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-nestatnim-neziskovym-organizacim/ministerstvo-zemedelstvi-vyhlasuje-ii.html>

NAT section. European Economic [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.nat-section-what-we-do>

Nejpoužívanější značky kvality potravin v Česku. In: *IDNES.cz: Ekonomika* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/loga-na-potravinach-04c-/ekonomika.aspx?c=A140107_114302_ekonomika_fih

Ochrana spotřebitele. In: *EUROSKOP.CZ* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8969/sekce/ochrana-spotrebitele/>

Ochranná známka Český med. In: *Portály měst* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.portalmest.cz/obrazky/ochranna-znamka-cesky-med.jpg>

O nás. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

Organizace a činnost. *Evropský parlament* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/20150201PVL00010/Organizace>

O značce Klasa. In: *Klasa* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.eklasa.cz/o-znacce-klasa/>

Označování potravin - průvodce pro spotřebitele. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/50727/Oznacovani_potravin___pruvodce_pro_spotrebitele.pdf

Potraviny na pranýři. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.potravinynapranryri.cz/Search.aspx?ext=y&sbranch=67&scustlocradius=2&lang=cs&design=default&archive=actual&listtype=tiles>

Právní předpisy ČR – základní informace. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/pravni-predpisy-cr-zakladni-informace.aspx>

Při výročí 2 let projektu Potraviny na pranýři SZPI představuje Twitter a další nové služby pro spotřebitele. In: *Ministerstvo zemědělství ČR* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2014_pri-vyroci-2-let-projektu-potraviny-na.html

Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO). *Rada EU* [online]. [vid. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/epsco/>

Regionální potraviny Libereckého kraje. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/regionalni-potraviny/liberecky-kraj/>

Regionální produkty. In: *Asociace regionálních značek* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>

Rozhodnutí o odebrání značky kvality KLASA (2015/11). In: *Klasa* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.eklasa.cz/tiskove-zpravy/clanek/:vyrobky-spolecnosti-vcelpo-vyrazeny-z-databaze-klasa-vazne-poruseni-pravidel>

Sanitace v potravinářství. In: *Hazard Analysis and Critical Control Point* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://haccp.webnode.cz/sanitace-v-potravinarstvi/>

Složení medu. In: *Stránky o medu a včelách* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.med-votice.cz/clanky/o-medu/slozeni-medu/>

Scientia et Societas: Potravinové právo: vývoj, současnost a souvislosti. *Časopis pro společenské vědy a management* [online]. 2001, VII(3), 58-61 [vid. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2697932-57-potravinove-pravo-vyvoj-soucasnost-a-souvislosti.html>

Splňujeme normu Český med. In: *Včelí produkt* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://vceliprodukt.webnode.cz/news/splnujeme-normu-cesky-med/>

Strategie bezpečnosti potravin. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin/>

Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: [http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-\(rasff\).aspx](http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-(rasff).aspx)

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva RASFF. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002819&nid=11414>

Systém zajištění bezpečnosti potravin. In: *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin.aspx>

The General Principles of Food Law in the European Union. In: *Archive of European Integration* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://aei.pitt.edu/1182/1/food_law_gp_COM_90_218.pdf

Včelí po musí odstranit nálepku Český výrobek z medu. Byl i z Číny. In: *IDNES.cz: Ekonomika* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/med-vcelpo-musi-odstranit-nalepku-cesky-vyrobek-fuo-ekoakcie.aspx?c=A150309_155403_ekoakcie_fih

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí. In: *Úvod* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.phytopsanitary.org>

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva. In: *Ministerstvo zemědělství ČR* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/gmo/>

Vědecký výbor veterinární. In: *Vetcommittee* [online]. [vid. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.vetcommittee.org/>

Vědecký výbor výživy zvířat. In: *Výzkumný ústav živočišné výroby* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://www.vuzv.cz/index.php?p=vedecky_vybor&site=default

Veřejnost ocenila mobilní aplikaci Potraviny na pranýři. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1061681&docType=ART&nid=12173>

Víceletý kontrolní plán pro rezidua pesticidů 2016 - 2018. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/vicelety-kontrolni-plan-pro-rezidua.html>

Vysvětlení nevyhovujících parametrů. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/vysvetleni-nevyhovujicich-parametru.aspx>

Viš, co jíš. In: *Státní zdravotní ústav* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/vis-co-jis>

Výrobky Klasa. In: *Klasa* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.eklasa.cz/spotrebitele/vyrobyk/:ostatni-potravinarske-vyrobyk/stranka-2>

Výzkum: český spotřebitel žádá stejně kvalitní potraviny jako evropský. In: *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* [online]. [vid. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/tz-2016-vyzkum-cesky-spotrebitel-zada-stejne-kvalitni-potraviny-jako-evropsky.aspx>

Welcome to the Food Safety Information Center Web Site. In: *Food safety information center* [online]. [vid. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.foodsafety.cz/>

White Paper on Food Safety. In: *European Union website* [online]. [vid. 2016-04-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/library/pub/pub06_en.pdf

Zápis ze 30. zasedání Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/443806/Zapis_30_KSBP.pdf

Zdravá potravina. In: *Zdravá potravina* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zdravapotravina.cz/logo>

Značka Regionální potravina oceňuje ty nejlepší výrobky z každého kraje. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/o-projektu/>

Vlastní průzkum

Kůlová, V. – *Bezpečnost potravin (výsledky průzkumu)*, 2016. Dostupné z: <https://54618.vyplnto.cz>

Příloha č. 1

a) Organizace spolupracující s EFSA (stav k 1. 11. 2013)

1. Státní zdravotní ústav
2. Výzkumný ústav veterinárního lékařství
3. Výzkumný ústav rostlinné výroby
4. Výzkumný ústav živočišné výroby
5. Výzkumný ústav potravinářský Praha
6. Biologické centrum Akademie věd
7. Mendelova univerzita v Brně
8. Česká zemědělská univerzita v Praze
9. Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
10. Veterinární a farmaceutická univerzita Brno Vědecké síť EFSA

b) Vědecké sítě EFSA

Tabulka 3 Vědecké sítě EFSA (stav k 1. 12. 2013)

Oblast působnosti	Název sítě	Organizace zastupující ČR
Zdraví a pohoda zvířat	Vědecká síť pro hodnocení rizik v oblasti zdraví a pohody zvířat	Výzkumný ústav veterinárního lékařství / Vědecký výbor veterinární
Biologická rizika	Vědecká síť pro mikrobiologické hodnocení rizik Vědecká síť pro BSE/TSE	Státní zdravotní ústav – Odbor hygieny výživy a BP Státní veterinární ústav Jihlava
Sběr dat	Odborná skupina pro data o výskytu chemických látek Odborná skupina pro data o spotřebě potravin	Státní zdravotní ústav – Odbor hygieny výživy a BP
Nově se objevující rizika	Vědecká síť pro nově se objevující rizika	Ministerstvo zemědělství
GMO	Vědecká síť pro hodnocení rizik GMO pro životní prostředí Vědecká síť pro hodnocení rizik z geneticky modifikovaných potravin a krmiv	Ministerstvo životního prostředí Ministerstvo zemědělství
Zdraví rostlin	Vědecká síť pro hodnocení rizik v oblasti zdraví rostlin	Výzkumný ústav rostlinné výroby – Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí
Přípravky na ochranu rostlin	Vědecká síť pro monitoring pesticidů Řídící výbor pro pesticidy	Státní zemědělská a potravinářská inspekce Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Nanotechnologie	Vědecká síť pro hodnocení rizik nanotechnologií v potravinách a krmivech	Státní zdravotní ústav – Odbor hygieny výživy a BP + Technologické centrum Akademie věd ČR
Zoonózy	Skupina pro řešení sběru dat o zoonózách	Státní veterinární správa

Zdroj: Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 - 2020. In: *Ministerstvo zemědělství*. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/324776/_323925_514597_StrategieBP_cs.pdf

Příloha č. 2

Zákony

Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Zákon č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o lihu)

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků

Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele

Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty

Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství)

Zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

Zákon č. 202/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhlášky

Vyhláška č. 141/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 296/1997 Sb., kterou se stanoví pravidla pro výběr epidemiologicky rizikových skupin potravin

Vyhláška č. 329/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), b), e), f), g) a h) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro škrob a výrobky ze škrobu, luštěniny a olejnatá semena

Vyhláška č. 330/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro čaj, kávu a kávoviny

Vyhláška č. 331/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro koření, jedlou sůl, dehydratované výrobky a ochucovadla a hořčici

Vyhláška č. 333/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), b), g) a h) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro mlýnské obilné výrobky, těstoviny, pekařské výrobky a cukrářské výrobky a těsta

Vyhláška č. 335/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína a medovinu, pivo, konzumní líh, lihoviny a ostatní alkoholické nápoje, kvasný ocet a droždí

Vyhláška č. 331/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky týkající se lahví používaných jako odměrné obaly pro hotově balené zboží

Vyhláška č. 328/2000 Sb., o způsobu zhotovení některých druhů hotově baleného zboží, jehož množství se vyjadřuje v jednotkách hmotnosti nebo objemu

Vyhláška č. 38/2001 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmy

Vyhláška č. 326/2001 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), g), h), i) a j) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pro maso, masné výrobky, ryby, ostatní vodní živočichy a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich

Vyhláška č. 243/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele

Vyhláška č. 475/2002 Sb., kterou se stanoví rozsah znalostí pro získání osvědčení prokazujícího znalost hub, způsob zkoušek, jakož i náležitosti žádosti a osvědčení (vyhláška o zkoušce znalosti hub)

Vyhláška č. 77/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro mléko a mléčné výrobky, mražené krémy a jedlé tuky a oleje

Vyhláška č. 157/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro čerstvé ovoce a čerstvou zeleninu, zpracované ovoce a zpracovanou zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování

Vyhláška č. 344/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky

Vyhláška č. 467/2003 Sb., o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků

Vyhláška č. 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití

Vyhláška č. 133/2004 Sb., o podmínkách ozařování potravin a surovin, o nejvyšší dávce záření a o způsobu označení ozáření na obalu

Vyhláška č. 209/2004 Sb., o bližších podmínkách nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty

Vyhláška č. 211/2004 Sb., o metodách zkoušení a způsobu odběru a přípravy kontrolních vzorků

Vyhláška č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody

Vyhláška č. 275/2004 Sb., o požadavcích na jakost a zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy

Vyhláška č. 323/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství

Vyhláška č. 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků

Vyhláška č. 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny

Vyhláška č. 409/2005 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky přicházející do přímého styku s vodou a na úpravu vody

Vyhláška č. 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin

Vyhláška č. 254/2010 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí

Vyhláška č. 299/2012 Sb., o obsahu kyseliny erukové v některých potravinách

Vyhláška č. 334/2013 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o povinném značení lihu

Vyhláška č. 320/2014 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení ve vztahu k některým druhům potravin

Nařízení

Nařízení vlády č. 143/2015 Sb., o náležitostech průvodních dokladů pro přepravu vinařských produktů na území České republiky

Nařízení vlády č. 128/2014 Sb., o zrušení nařízení vlády č. 317/2012 Sb., kterým se stanoví formulář dokladu o původu některých druhů lihu, destilátu a některých druhů lihovin

Příloha č. 3

Nařízení

Nařízení Rady (EHS) č. 315/93, kterým se stanoví postupy Společenství pro kontrolu kontaminujících látek v potravinách

Nařízení Rady (ES) č. 515/97 ze dne 13. března 1997 o vzájemné pomoci mezi správními orgány členských států a spolupráci mezi těmito orgány a Komisí k zajištění správného uplatňování právních předpisů o clech nebo v oblastech zemědělství

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2003/2003 ze dne 13. října 2003 o hnojivech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 ze dne 29. dubna 2004 o hygieně potravin

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. září 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu.

Nařízení (ES) č. 854/2004 o organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat

Nařízení Komise (ES) č. 917/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 797/2004 o opatřeních v oblasti včelařství

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS

Nařízení Komise (ES) č. 2073/2005 ze dne 15. listopadu 2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny

Nařízení Komise (ES) č. 1881/2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin

Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 o potravinářských přídatných látkách

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1331/2008 ze dne 16. prosince 2008, kterým se stanoví jednotné povolovací řízení pro potravinářské přídatné látky, potravinářské enzymy a látky určené k aromatizaci potravin

Nařízení Komise (ES) č. 606/2009, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008, pokud jde o druhy výrobků z révy vinné, enologické postupy a omezení, která se na ně použijí

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 ze dne 25. listopadu 2009 o ekoznačce EU

Nařízení (EU) č. 10/2011 o materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami

Nařízení Komise EU č. 16/2011 ze dne 10. ledna 2011, kterým se stanoví prováděcí opatření k systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 609/2013 ze dne 12. června 2013 o potravinách určených pro kojence a malé děti, potravinách pro zvláštní lékařské účely a náhradě celodenní stravy pro regulaci hmotnosti a o zrušení směrnice Rady 92/52/EHS, směrnic Komise 96/8/ES, 1999/21/ES, 2006/125/ES a 2006/141/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES a nařízení Komise (ES) č. 41/2009 a (ES) č. 953/2009 Text s významem pro EHP

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 652/2014 ze dne 15. května 2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, kterým se mění směrnice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 a kterým se zrušují rozhodnutí Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES

Směrnice

Směrnice Rady ze dne 21. prosince 1988 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se potravinářských přídatných látek povolených pro použití v potravinách určených k lidské spotřebě

Směrnice Rady 93/ 5 / EHS ze dne 25. února 1993 o pomoci a spolupráci s Komisí ze strany členských států při vědeckém zkoumání otázek týkajících se potravin

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/36/ES ze dne 30. června 1994 o barvivech pro použití v potravinách

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/3/ES ze dne 22. února 1999 o stanovení seznamu Společenství potravin a složek potravin ošetřovaných ionizujícím zářením

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/82/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se veterinárních léčivých přípravků

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy

Směrnice Rady 2002/99/ES ze dne 16. prosince 2002, kterou se stanoví veterinární předpisy pro produkci, zpracování, distribuci a dovoz produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2003/99/ES ze dne 17. listopadu 2003 o sledování zoonóz a jejich původců, o změně rozhodnutí Rady 90/424/EHS a o zrušení směrnice Rady 92/117/EHS

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/32/ES ze dne 23. dubna 2009 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se extrakčních rozpouštědel používaných při výrobě potravin a složek potravin

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/91/EU ze dne 13. prosince 2011 o údajích nebo značkách určujících šarži, ke které potravina patří

Usnesení

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. ledna 2012 o zastavení plýtvání potravinami: strategie pro zlepšení účinnosti potravinového řetězce v EU (2011/2175(INI))

Rozhodnutí

Rozhodnutí Komise ze dne 4. prosince 2001, kterým se opravuje směrnice 2001/22/ES, kterou se stanoví metody odběru vzorků a metody analýzy pro úřední kontrolu dodržování maximálních limitů olova, kadmia, rtuti a 3-MCPD v potravinách

Rozhodnutí Komise ze dne 23. ledna 2002, kterým se mění rozhodnutí Komise 1999/217/ES, pokud jde o seznam látek určených k aromatizaci používaných v potravinách nebo na jejich povrchu

Rozhodnutí Komise 2003/623 / ES ze dne 19. srpna 2003 o vývoji integrovaného počítačového veterinárního systému TRACES

Rozhodnutí Komise ze dne 29. dubna 2004 o přijetí obecného plánu řízení krizí v oblasti potravin a krmiv

2005/448/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 3. března 2005, kterým se povoluje uvádět na trh s potravinami a složkami potravin geneticky modifikovanou kukuřici druhu NK 603 jako novou potravinu či novou složku potravin podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97

2005/580/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 25. července 2005, kterým se zamítá uvádění betainu na trh jako nové potraviny nebo nové složky potravin podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97

2006/58/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 24. ledna 2006, kterým se na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97 povoluje uvedení žitného chleba s přidanými fytoosteroly/fytostanoly na trh jako nových potravin či nových složek potravin

2006/504/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 12. července 2006, kterým se stanoví zvláštní podmínky pro dovoz některých potravin z vybraných třetích zemí vzhledem k riziku jejich kontaminace aflatoxiny

Rozhodnutí Rady 2006/507/ES ze dne 14. října 2004 o uzavření Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách jménem Evropského společenství.

2006/720/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 23. října 2006, kterým se povoluje uvedení diacylglycerolového oleje rostlinného původu na trh jako nové potraviny podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97

2011/882/EU: Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 21. prosince 2011, kterým se povoluje uvedení na trh nové žvýkačkové báze jako nové složky potravin podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97

2012/164/EU: Rozhodnutí Rady ze dne 14. února 2012 o uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Gruzii o ochraně zeměpisných označení zemědělských produktů a potravin